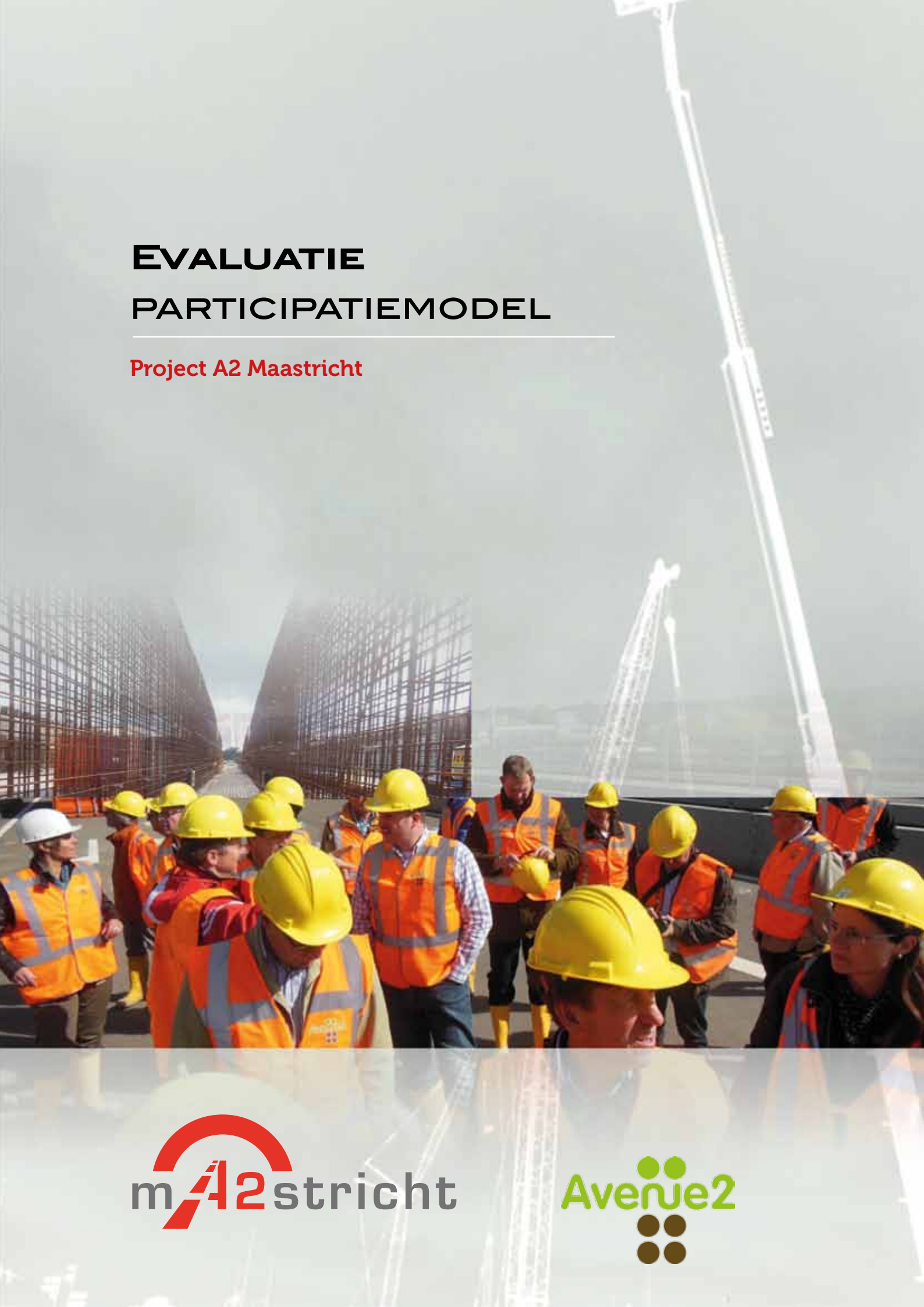

EVALUATIE PARTICIPATIEMODEL

Project A2 Maastricht

m42stricht

Avenue2

Vier de participatie

Gaan voor leefbaarheid heeft geleid tot opvallende en spraakmakende invullingen die bijzonder en luxe zijn. Stakeholders zijn tot shareholders geworden en hebben zich het project eigen gemaakt en beleefd. Zij onderschrijven de ambities en zijn bereid zich er voor in te spannen.

Dat vraagt van de burgers een gepaste afstand als het om vragen naar ‘meer’ gaat. Waar de een zijn grenzen voorbij gaat, moet de ander ze in acht nemen. Koester dat resultaat.

Helen van de stad

Kerdoel van het Project A2 Maastricht is de stad te helen door barrières op te heffen, wijken te verbinden, stedelijke innovaties te bedenken en sociale cohesie te bereiken. Zo leidt ‘Helen van de stad’ tot een samenhangende ‘hele’ stad.

VIER DE PARTICIPATIE

Evaluatie van het participatiemodel dat gebruikt is bij de besluitvorming, planning en uitvoering van het Project A2 Maastricht

Uitwerking thema's protocol

Het A2-Buurtenplatform gaat aan de slag in een context waarin het Projectbureau A2 Maastricht de opdracht heeft een ontwerp te maken voor een integrale gebiedsontwikkeling. Dat is meer dan alleen het maken van een tunnel.

Het Projectbureau A2 Maastricht heeft als opdracht meegekregen om Maastricht-Oost een nieuw perspectief te geven waarbinnen de A2 een afgebakend project is. De doelstelling is dus breder en daardoor heeft het projectbureau op een aantal punten initiatieven genomen die wellicht voor het infrastructurele Project A2 Maastricht niet nodig waren, maar die wel een versterking waren voor Maastricht-Oost. Als voorbeelden worden onder meer genoemd:

- 1 Het plan van de rotonde Scharnerweg. Daar zijn de weg en de Gemeenteflat, die binnen het plangebied van de A2 liggen, verbonden met een nieuw park Maastricht-Oost tussen ANWB- en Torenflat. Verder heeft Albert Heijn nieuw gebouwd en is de parkeerplaats vergroot en verfraaid.
- 2 De initiatieven vanuit het Projectbureau A2 Maastricht om het plan voor de woningen aan de Bauduinstraat inpasbaar te maken binnen het totaal van de Groene Loper.
- 3 Het realiseren van een geluidscherm en de daarbij behorende beplanting in Amby mogelijk maken met behulp van de toezegging in het gentlemen agreement uit 2009.
- 4 Het onderhandelen met de eigenaar van het KPN terrein om zo de locatie beschikbaar te houden voor een positie aan de Groene Loper.

Uit de taakopvatting van het Projectbureau A2 Maastricht vloeien ook initiatieven voort zoals:

- 1 Het inbrengen van een aantal pluspunten in het Ambitiedocument die vervolgens ook in het definitieve plan van Avenue2 terecht zijn gekomen.
- 2 Het compacter ontwerpen van de verknoping tussen de A2 en A79 en de afslag Beatrixhaven: landscaping.
- 3 Het laten doorlopen van de Groene Loper boven de tunnel tot aan de Maas bij het Bonnefantenmuseum en tot Vaeshartelt aan de noordzijde.
- 4 Het op een consequente manier scheiden van het autoverkeer van het voetgangers- en fietsverkeer.
- 5 Verduurzaming als extra bij gebiedsontwikkeling.

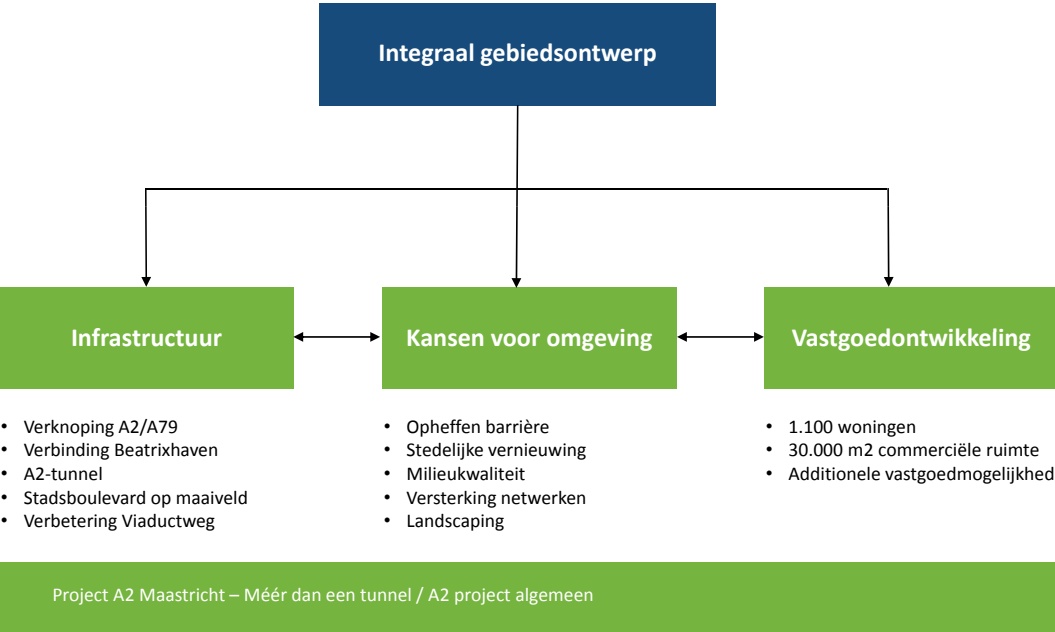
Infrastructurele werken maken zonder de betrokken burgers te horen, is niet meer van deze tijd. Informatie en inspraak zijn wettelijk verankerd. Nochtans bestaan er verschillen tussen wat moet en wat kan en ook gebeurt.

Participatie is een breed begrip. Communicatie is daar een essentieel onderdeel van. In het vervolg van deze evaluatie wordt participatie in deze ruime betekenis gebruikt. Het begrip betrokkenheid fungeert nu en dan als synoniem.

Participatie van burgers bij de aanleg, planvoorbereiding en uitvoering van het Project A2 Maastricht is een voorbeeld van 'meer dan moet, er gebeurt wat kan'. Nagenoeg vanaf het begin werd ruimhartig gecommuniceerd en werden burgers betrokken. Dit evaluatierapport laat dat zien: het openhartig betrekken van burgers en soms het hardnekkig vasthouden om doelen te bereiken. De opdracht van het Projectbureau A2 Maastricht houdt in het evalueren van het participatieconcept, vorm gegeven in het A2-Buurtenplatform en A2-Bedrijvenplatform, voor de opdrachtgevers en deelnemers aan het Projectbureau A2 Maastricht. Gevraagd is te reflecteren op de wijze waarop burgers, buurten en bedrijven betrokken zijn bij de besluitvorming en realisering van de doelen van Project A2 Maastricht en op basis van die reflectie vooruit te kijken, zodat ervaringen gedeeld en kennis overgedragen kunnen worden.

Doelen van het Project A2 Maastricht zijn geformuleerd in de startnotitie 2004 en in het Ambitiedocument van 2007, bases voor de aanbiedingen en later gunning van het Project A2 Maastricht. Daar luidt het: het verbeteren van de doorstroming, het vergroten van de bereikbaarheid en leefbaarheid, het verbeteren van de verkeersveiligheid, het opheffen van de barrièrewerking tussen de buurten Wittevrouwenveld, Scharn en Wyckerpoort en de stedelijke vernieuwing in de zone ter weerszijden van de later te realiseren 'Groene Loper'.

De inzichten omtrent de evaluatie van het participatiemodel zijn mede gevormd in gesprekken met de directeur van het Projectbureau A2 Maastricht en de Directeur Infrastructuur Avenue2, de Omgevingsmanagers, Manager Communicatie, Manager Gebiedsontwikkeling en de Voorzitter van het A2-Bedrijvenplatform. Verder is het A2-Buurtenplatform gepolst.

“

In 2005, in de fase van ontwikkelen van het Ambitiedocument, werd ook het Programma van Eisen opgesteld. Dat dit ter consultatie werd voorgelegd aan het A2-Buurtenplatform was bijzonder. Door de consultatie werd de capaciteit van de nieuwe bovengrondse weg verlaagd van 20.000 mve naar 10.000 à 15.000 mve. De consultatie op het Programma van Eisen was aanleiding om ook een A2-Bedrijvenplatform op te richten. Even vernieuwend was het consulteren (2x) van het A2-Buurten- en A2-Bedrijvenplatform in de aanbestedings-procedure door de consortia.

Desirée Florie, Manager Communicatie Project A2 Maastricht

“

“

Terugblik op het participatiemodel

Het participatiemodel kan nog zo goed en duidelijk zijn ontwikkeld, het hangt van de personen af of het tot resultaat leidt. Goed overleg is sterk te prefereren boven een confronterende benadering. De verdienste van het A2-Buurtenplatform ligt in de manier waarop met de luchtproblematiek is omgegaan, waarbij duidelijk bleek dat het A2-Buurtenplatform zich niet liet verleiden om van overleg- naar actieforum te gaan. Verder is het essentieel dat de manier waarop het A2-Buurtenplatform heeft gewerkt tot geleidelijke beïnvloeding leidde van het voorbereiden van projecten door Projectbureau A2 Maastricht en bouwer Avenue2. Dat alles werd mede gevoed door het feit dat het A2-Buurtenplatform en A2-Bedrijvenplatform politiek belangrijk en serieus werden gevonden. Een voorbeeld dat weinigen bekend is, is dat nagenoeg geruisloos 420 woningen langs de A2 zijn vrijgemaakt en idem dito 100 tijdelijke bewoners zijn verplaatst.

Jos Geurts, Manager Gebiedsontwikkeling Project A2 Maastricht

“

“

Visie op participatie bij de start

In het participatieconcept moesten bij wijze van spreken twee werelden verbonden worden: documenten zijn openbaar tenzij (gemeente) en documenten zijn geheim, tenzij (RWS). Gaandeweg het project zijn die werelden meer naar elkaar gegroeid. Dat kon slagen omdat via het protocol met het A2-Buurtenplatform afspraken werden gemaakt om te komen tot een zo open en direct mogelijke communicatie.

Desirée Florie, Manager Communicatie Project A2 Maastricht

“

II.1 Participatie is respect hebben

Zo’n groot werk voltooien en de bevolking rond het project tevreden en enthousiast achterlaten, nadat de werkers vertrokken zijn, is een prestatie op zich. Participatie is niet alleen organisatie, is evenmin mensen aan het lijntje houden of je visie doordrukken. Participatie is vooral respectvol omgaan met mensen en omgeving. Respect betekent aanzien, eerbied, waardering voor iemand vanwege zijn kwaliteiten, prestaties en vaardigheden. Het betekent letterlijk ‘omzien naar en rekening houden met’.

Een groot infrastructureel werk maken grijpt in, maakt stuk, geeft hinder, leidt tot onzekerheid, omdat wat er komt nog niet zichtbaar en voelbaar is en omdat bepaalde gebouwen, structuren en openbare ruimtes verdwijnen. Zo’n werk aanleggen is definitief, onomkeerbaar. In die context burgers mee laten lopen in een project kan alleen als met respect wordt omgegaan met wat de ontwerpers en werkers vinden en voelen. En als er wordt geluisterd en met respect wordt uitgelegd wat gaat gebeuren. Gevoel voor de pijn die wordt aangedaan en maximale inzet bij de uitleg van noodzaak, wenselijkheid en mogelijkheden voor de toekomst zijn dan wezenlijke kenmerken. Voorkom faits accomplis, onbegrip voor bezwaren, maar leef je in, leef mee en zorg voor nieuwe levendigheid ter plekke. Dat vraagt tijd, inlevingsvermogen, ‘liefde’ voor wie je ontmoet en uitleg.

Respect is een modewoord, wordt in vele situaties gebruikt en het lijkt ongepast het begrip aan participatie te koppelen. Want het werk waardoor burgers getroffen worden maakt juist inbreuk, negeert en gaat voorbij aan wat de burger wenst/wil. En toch vraagt participatie om een houding die rekening houdt met, waardeert wat er was en die in het nieuwe werk rekening houdt met datgene wat verdwijnt. Kortom: zie om naar degenen die geraakt worden, die hun omgeving verliezen, zien veranderen. ‘Rekening houden met’ moet zich in participatieprocessen zowel inhoudelijk vertalen, maar ook tot uitdrukking komen in het proces, de aandacht, het geduld met degenen die getroffen worden.

Participatie met respect vraagt:

Van de overheid die plant en uitvoert	Van de burger die geraakt wordt
- Permanente communicatie - Menselijke benadering - Vroegtijdige informatie - Resultaatgerichtheid - Geduld - Empathie en inlevingsvermogen - Begeleiding tijdens proces - Aangeven van de maat van de ingreep en eerlijke informatie	- Begrip - Erkenning taak overheid - Maatgevoel en geduld - Luistervaardigheid: laat de overheid het uitleggen - Gevoel voor onderscheid algemeen en privaat belang - Vermogen tot weerwoord - Recht op organisatie - Mogen verlangen van openheid, eerlijkheid en tijdige informatie

“ Het is gelukt om samen met het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform het Project A2 Maastricht op een aantal punten aan te passen. Daar waar dat niet kon hebben wij dat naar elkaar uitgesproken.

Misschien is wel het belangrijkste resultaat van de communicatie en het omgevingsmanagement dat Maastricht “groets” is op de tunnel.

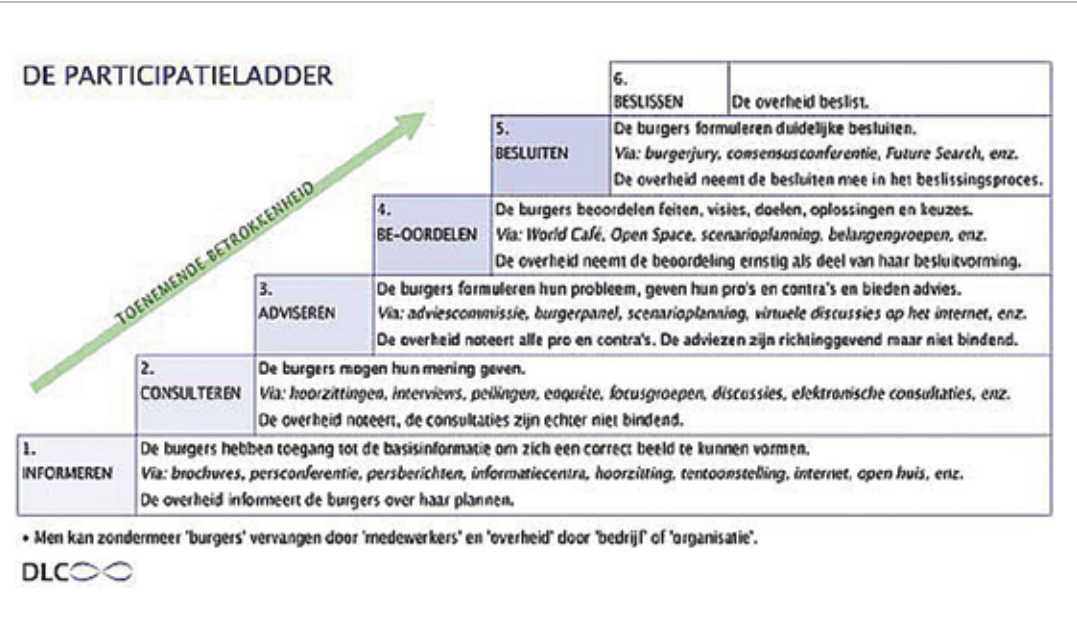
Jeroen Maas, Omgevingsmanager Project A2 Maastricht

“

Deze evaluatie zal laten zien dat daar waar het goed liep in het proces en waar partners elkaar konden vinden en samen oplossingen bedachten, respect en vertrouwen de basishoudingen waren waarop die samenwerking gestalte kon krijgen. Op momenten dat het mis ging of dreigde te gaan, was altijd ook het vertrouwen in elkaar en respect voor elkaars inbreng mede aan de orde. Het beoogde resultaat bleef als doel overeind, de weg ernaar toe werd gezamenlijk bepaald en afgelegd.

II.2 Participatieladder als referentiekader voor beoordeling participatie A2 Maastricht

In de literatuur komen vele beschrijvingen van participatie voor. De participatieladder wordt daarbij in meerdere varianten beschreven. Het hier opgenomen voorbeeld kent zes stappen: informeren, raadplegen, adviseren, beoordelen, besluiten, beslissen.

Hoe het totaal van communicatie, participatie van burgers en bedrijven en de betrokkenheid in dit project te relateren aan de treden op de participatieladder? Om een goed inzicht te krijgen, is het nodig de planvoorbereiding en realisatie van het Project A2 Maastricht in vier fasen te onderscheiden:

- 1 Ambitiedocument (keuze voor design & construct model).
- 2 Aanbesteding.
- 3 Verankering in Tracébesluit.
- 4 Bestemmingsplannen en uitvoering.

Het participatieconcept is gekozen om een majeur project, dat gedragen werd door opdrachtgevers en dat veel overlast zou bezorgen, te realiseren met acceptatie van direct aanwonenden, buurten, bedrijven, stad en regio. Het is verheugend te constateren dat er draagvlak is gecreëerd en dat er zelfs enthousiasme en plezier is ontstaan vanuit de bevolking. Dit bereik je door de moed te hebben open te zijn en direct te communiceren. Daarvoor is een cultuur nodig van direct communiceren, duidelijk zijn vanaf het begin over hoe het er voor staat: open en niet verbloemend.

Aanpak communicatie:

Voortgangsberichten

Bewonersbrieven

A2 Actueel in weekkrant VIA Maastricht

Informatiemarkten

Publieksdagen

Ontvangsten in het Infocentrum A2 Maastricht

Rondleidingen in de tunnel en het plangebied

Persoonlijke ontvangst in Infocentrum A2 Maastricht

Inzet A2-Stewards

Website A2 Maastricht en website mijngroeneloper.nl

Servicelijns Maastricht Oost

Publieksdagen: dag van de Bouw en tunnelweekend

Facebook pagina Mijn Groene Loper

Twitter

Filmpjes Via Maastricht op L1

In een project waarin tegengestelde belangen en diverse opvattingen met elkaar één resultaat moeten bereiken, kan maar één motto gelden: een ieder meenemen in 'best for project'.

Bart Grote, Omgevingsmanager Project A2 Maastricht

II.3 Noodzakelijk te vervullen voorwaarden: budget, organisatie, houding en personen

Dat de opdrachtgevers voor het Project A2 Maastricht serieus wilde omgaan met communicatie en participatie wordt duidelijk uit het budget van 7.5 miljoen euro of circa 1% van de bruto investering, dat in de periode 2003-2018 voor informatie en contacten met de burger beschikbaar werd gesteld.

Doel van de opdrachtgevers was snelle en adequate informatie over proces en inhoud voor een breed publiek en optimaal overleg met burgers, buurten, bedrijven, raadsleden en journalisten, die direct met het traject te maken kregen. Daardoor werd met hen een vertrouwensrelatie opgebouwd.

Het Projectbureau A2 Maastricht, dat namens de opdrachtgevers Rijkswaterstaat, provincie Limburg en de gemeenten Maastricht en Meerssen opereert, wil deze doelen bereiken door intensief en direct overleg met buurten en bedrijven en ruimhartige informatieverstrekking, zowel inhoudelijk, tijdig en regelmatig. Daartoe zijn in overeenstemming met buurten en bedrijven twee overlegkaders gevormd, te weten:

- 1 A2-Buurtenplatform, waarin de aangrenzende buurten onder leiding van een onafhankelijk voorzitter zaken bespreken en overleggen met de opdrachtgevers.
- 2 A2-Bedrijvenplatform, met een vergelijkbare doelstelling.

Daarnaast bestaat de A2-Werkgroep gemeenteraad Maastricht die het Project A2 Maastricht namens de gemeenteraad volgt.

Verder is door het Projectbureau A2 Maastricht en de bouwer/Avenue2 één unit communicatie gevormd, die met externe ondersteuning een ruim palet aan communicatiemiddelen en -mensen heeft ingezet. Gekozen is voor een persoonlijke aanpak via inzet van A2-Stewards en medewerkers Informatiecentrum A2 Maastricht. De vier onderdelen van het project hadden hun eigen communicatie- en participatievorm, zoals hierna in het feitenrelaas beschreven.

Naast budget en organisatie was belangrijk de houding van de sleutelfiguren van het infrastructureel project: Project- en Bouwdirecteur en hun directe ondersteuners, beleidsadviseurs en Omgevingsmanagers en de Voorzitters van het A2-Buurtenplatform en A2-Bedrijvenplatform en de leden daarvan. De houding van deze personen was en is bepalend voor het bereiken van een goed resultaat.

Vanuit het oogpunt van onderlinge relaties en samenwerking wordt algemeen als essentieel beschouwd dat vanaf de start in de onderlinge relaties en samenwerking moet worden geïnvesteerd. Hoe meer ruimte de uitvoerder biedt aan het begin van het ontwerpproces, des te groter is de invloed van die burger of het bedrijf dat geraadpleegd wordt.

De organisatie moet verder zo zijn ingericht dat de veranderingen, die tijdens de bouw noodzakelijk blijken, op een soepele wijze en met een open houding naar burger en bedrijf kunnen worden gecommuniceerd. Voorbeelden daarvan zijn het verlaagd aanleggen van de Paardentunnel waardoor vracht- en stadsverkeer van elkaar gescheiden werden, het inrijden van een deel van het viaduct aan de noordzijde van de stad en het aanpassen van de rioleringen.

Stapsgewijze opbouw

2004: Opbouw organisatie participatie door oprichten van het A2 Buurtenplatform - en later eveneens het A2-Bedrijvenplatform.

Wethouder Aarts neemt het initiatief richting buurten in brief van 25 november 2004 aan Voorzitter A2-Buurtenplatform, de heer Lutters. Hij schrijft:

“In aansluiting op het overleg dat de directie Stadsontwikkeling en Grondzaken met u voert over de doelstellingen van het Buurtplatform en de invulling van uw voorzitterschap, deel ik u het volgende mee.

Het belang van een Buurtplatform A2 als een overkoepelend overlegorgaan van buurtra-den voor de vier betrokken partijen in het A2-project (Rijkswaterstaat, provincie Limburg, gemeente Maastricht en gemeente Meerssen) wordt door mij met deze brief andermaal onderstreept.

Ik beschouw de instelling daarvan als een constructieve bijdrage vanuit de buurtkaders sinds we met elkaar vanaf september 2003 aan het zoeken zijn naar de meest effectieve overlegvorm.

De resultaten daarvan hebben tot nu toe met name geleid tot de Buurtverkenning A2 (december 2003) en de geleverde input voor de ruimtelijke nota ‘Ruimte rond de A2. Randvoorwaarden en uitgangspunten ondertunneling A2 traverse Maastricht’ die vanaf 6 december openbaar wordt gemaakt. Ook het zoeken naar een geschikte voorzitter voor het Buurtplatform is in goede samenspraak met de buurtkaders geregeld.

Hierbij stel ik u voor om samen met het Buurtplatform te komen tot een soort ‘procesdocument’ waarin de uitgangspunten voor het overleg met de Projectorganisatie A2 gezamenlijk zijn opgesteld en vastgelegd”.

Het A2-Buurtenplatform antwoordt op 16 februari 2015: *“Het A2-Buurtenplatform heeft kennis genomen van uw brief en stemt met de inhoud daarvan in. Dat betekent dat de door u in de punten A1 t/m 5 verwoorde thema’s onze instemming hebben en dat wij vanuit die optiek aan het project van de A2 willen werken. Uw suggestie om een procesdocument op te stellen onderschrijven wij gaarne. Wij van onze kant willen in zo’n procesdocument in ieder geval opgenomen zien hoe de planning rond het moment van inspraak er wat ons betreft uit moet zien en welke tijd daarmee in principe gemoeid behoort te zijn. Als de gemeente met die tijdspanne in haar planningen rekening kan houden, komt er een optimale afstemming tot stand”.*

III.1 Stapsgewijze opbouw

1 Positie A2-Buurtenplatform

Het A2-Buurtenplatform, zoals dat op dit moment opereert, is geleidelijk aan opgebouwd. De huidige positie moest in de loop der tijd als het ware ‘veroverd’ worden. Die ontwikkelmomenten zijn:

- 1 Van inspraak per buurt naar participatie via A2-Buurtenplatform in 2003/2004; idem ten aanzien van het A2-Bedrijvenplatform.
- 2 Vastleggen omgangsvormen in een procesdocument, later protocol, dat regelmatig werd geëvalueerd.
- 3 Positioneren A2-Buurtenplatform via:
 - vertegenwoordigers die verbinden, maar niet binden;
 - onafhankelijk voorzitter;
 - secretaris
 - protocol.
- 4 Voorzitter van het A2-Buurtenplatform is ook voorzitter van het Gezamenlijk Overleg, de overlegvergadering tussen opdrachtgevers en A2-Buurtenplatform.
- 5 Bij de overgang van besluitvorming over het plan naar de uitvoering worden nieuwe instrumenten toegevoegd om communicatie te optimaliseren: Omgevingsmanagers, A2-Stewards, samenvoegen communicatiemedewerkers Projectbureau A2 Maastricht en bouwer Avenue2, jaarplan, Onafhankelijk Infopunt Schade A2 Maastricht, Servicelijn Maastricht-Oost.
- 6 Regelmatig contact tussen Voorzitter A2-Buurtenplatform en Manager Communicatie, later de Omgevingsmanagers.
- 7 Op basis van opgebouwd vertrouwen doen buurten zaken bilateraal af in het overleg van Voorzitter A2-Buurtenplatform – Omgevingsmanagers – vertegenwoordiger(s) buurt(en).
- 8 Introductie jaarplan met als doel tijdig in gesprek te komen over deelprojecten en vervolgstappen.
- 9 Oprichten Servicelijn Maastricht-Oost waar vragen en klachten aandacht krijgen: snelle berichtgeving en relatie met handhaving.
- 10 Onafhankelijk Infopunt Schade Maastricht (planschade en nadeelcompensatie): burgers worden bij de beoordeling door onafhankelijke deskundigen via Universiteit Maastricht ondersteund.
- 11 Periodieke evaluatie van het overleg en – in 2015 – herformulering verhoudingen in aanvullend protocol.
- 12 Deelname aan co-design sessies over gebiedsontwikkeling na gereedkomen van het Project A2 Maastricht.
- 13 Via evaluatiebijeenkomsten worden afspraken bevestigd, verdiept en aangepast.

Na de Bestuursovereenkomst in januari 2003 liep de communicatie met de burgers niet naar genoeg. Er werd afzonderlijk overlegd met de buurten, met diverse uitkomsten en amper afstemming tot gevolg.

De gemeente Maastricht nam het initiatief tot het aantrekken van een onafhankelijk voorzitter van een overall buurtenplatform. Op grond van afspraken, vastgelegd in een procesdocument, werd de betrokkenheid integraal en daardoor veel resultaatgerichter geregeld. Aansluitend kwam het A2-Bedrijvenplatform tot stand.

Deelnemers A2 Bedrijvenplatform

Transport en Logistiek Nederland
Samenwerkende Industrieterreinen Maastricht (SIM)
Limburgse werkgeversvereniging (LWV)
Ondernemers Beatrixhaven
Recreatieve-toeristische sector
Ondernemersvereniging kernen Meerssen
Centrummanagement Maastricht
Ondernemend Wyck
Ondernemers Binnenstad
Ondernemers Wittevrouwenveld
Maastrichts Expositie en Congres Centrum (MECC)
Stichting Samenwerkende Hotels Maastricht (SAHOT)

Aantal bijeenkomsten A2-Bedrijvenplatform

Het A2-Bedrijvenplatform kwam tussen 2007 en 2018 gemiddeld 4 keer per jaar bij elkaar in de vorm van een overlegvergadering van platform, projectdirectie en bouwer. Totaal ca. 45 bijeenkomsten.

Projectdirecteur Prompers, Voorzitter werkgroep A2 van de Gemeenteraad Geelen, Voorzitters A2-Buurtenplatform Lutters en A2-Bedrijvenplatform Koelman.

“ Met betrekking tot de bedrijven is het goed dat er niet één platform voor zowel de buurten als de bedrijven is gevormd omdat de belangen anders waren. De bedrijven waren met name bang dat door de aanleg Maastricht op slot zou raken, hetgeen achteraf bleek een onterechte vrees te zijn. Naar de bedrijven toe is vooral veel info ook over de langere termijn gegeven en die manier van informeren heeft ertoe geleid dat er alleen nog maar incidenteel apart met bedrijven gesproken hoefde te worden.

Goede communicatie met de buurten staat of valt met het bij de start aangeven van grenzen: waarover is participatie aan de orde en waarover niet.

Bauke Lobbezoo, Directeur Infrastructuur Avenue2

“

2 A2-Buurtenplatform en A2-Bedrijvenplatform

Beide platforms zijn los van elkaar opgestart en hebben qua typologie maar een beperkt aantal overeenkomsten. Zijn bij het A2-Buurtenplatform de buurten vertegenwoordigd via 2 personen vanuit het eigen buurtplatform, bij het A2-Bedrijvenplatform komt de afvaardiging veelal uit de professionele koepels. Die afkomst markeert al het verschil tussen betrokken burgers en mensen met zakelijke belangen, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. De Voorzitter van het A2-Bedrijvenplatform is aangedragen door de Limburgse Werkgeversvereniging (LWV), terwijl de Voorzitter van het A2-Buurtenplatform is geselecteerd door een selectiecommissie vanuit de buurten op basis van een voordracht vanuit de gemeente Maastricht.

De interesse bij het A2-Buurtenplatform is breed en in feite gericht op alle aspecten van beleid en uitvoering. De belangstelling van het A2-Bedrijvenplatform richt zich daarentegen met name op de bereikbaarheid tijdens de bouw en daarna. De reikwijdte van het bedrijvenplatform is daarmee anders dan die van het buurtplatform. Het Secretariaat van het A2-Bedrijvenplatform werd aanvankelijk gevoerd vanuit Kamer van Koophandel, later - net als bij het A2-Buurtenplatform - door NiVo Secretaresse. Het bedrijvenplatform kende geen protocol of spelregels. Het overleg was minder frequent dan bij het A2-Buurtenplatform en de bedrijven hielden geen interne vergadering voorafgaande aan het overleg met Projectbureau A2 Maastricht en bouwer Avenue2.

Organisatie en deelnemers

Thema	A2-Buurtenplatform	A2-Bedrijvenplatform
Typologie	Burgerplatform: overleg	Deskundigenplatform: overleg
Leden	Burgers uit buurten (2 per buurt)	Afgevaardigden koepels werkgevers/ ondernemers
Voorzitter/ Secretaris	Onafhankelijk via selectie	Onafhankelijk op voorstel KVK en LWV
Protocol	Ja	Nee
Vergaderen	Intern overleg en overlegvergadering: 10 à 12 x per jaar Frequent bilateraal overleg	Overleg: 5 à 6 x per jaar, afnemend Incidenteel bilateraal
Agenda	Jaarplan Breed scala van onderwerpen	Gericht op bereikbaarheid in brede zin

Deelnemers A2-Buurtenplatform

Aan het A2-Buurtenplatform hebben gedurende de 15 jaren 12 buurten deelgenomen, waarvan 5 gedurende een beperkte periode. Meerssen/Rothem heeft maar enkele jaren deelgenomen, Vroendaal, De Heeg en Eyldergaard namen alleen deel in de periode van de keuze uit de 9 MER-varianten. Limmel trok zich terug toen het plan gereed was en de uitvoering startte. Limmel bleef betrokken via de verslagen van het A2-Buurtenplatform. Randwyck nam drie jaren deel en Wittevrouwenveld stelde in 2015 andere prioriteiten toen de gemeentelijke buurtenbenadering veranderde in een netwerkorganisatie.

In totaal werden ca. 50 personen afgevaardigd. Voorzitterschap en secretariaat zijn gedurende nagenoeg de gehele periode vervuld door Ad Lutters en Nicole Voorjans.

Aantal bijeenkomsten:

De jaarlijkse vergadercycli rond de 4 à 5 overlegvergaderingen bestond uit de volgende 8 à 10 overleggen, in totaal derhalve ca 40 per jaar gedurende circa 14 jaren:

- Voorzitter stelt concept agenda op.
- Voorbespreking met Omgevingsmanagers.
- Intern overleg A2-Buurtenplatform, eventueel in aanwezigheid van Omgevingsmanagers en deskundigen; afhankelijk van agenda soms twee maal.
- Kortsluiten uitkomsten intern overleg met Omgevingsmanagers ten behoeve van agenda overlegvergadering.
- Overlegvergadering Projectdirecteur A2 Maastricht, bouwer Avenue2 en A2-Buurtenplatform.
- Verslaglegging en archief.
- Uitvoering, onder meer via deelloverleggen.

In totaal gemiddeld 4 à 5 keer per jaar of ca. 40 per jaar. In totaal ca. 550 bijeenkomsten. Daarnaast bijeenkomsten als co-design sessies, overleggen met partijen als consortia, bouwer, Dag van de Dialoog, dagen van de bouw, raadscommissie, publieksinformatiebijeenkomsten bevolking.

Kortom ca. 600 bijeenkomsten, groot en klein tussen 2003 en maart 2018.

III.2 Uitwerking thema's in relatie tot het A2-Buurtenplatform

Op basis van de hiervoor beschreven ontwikkelingen onder III.1. Stapsgewijze opbouw komt het huidige A2-Buurtenplatform tot stand, waarvan de protocolbepalingen betreffende organisatie en proces onder meer zijn: leden die buurten vertegenwoordigen, onafhankelijk Voorzitter, Secretaris, protocol en overlegvergadering op basis van een jaarplan. Ze worden meer in detail omschreven in de navolgende paragrafen.

1 Deelnemers

De deelnemers aan het A2-Buurtenplatform komen uit de buurtorganisaties van de buurten. In september 2003 was reeds een start gemaakt met bijeenkomsten onder leiding van medewerkers van Trajekt. Daaraan namen deel alle buurten die aan het A2-Buurtenplatform hebben deelgenomen, met uitzondering van Heer.

Vertegenwoordigen, niet binden

Essentieel bij de organisatie van het participatieconcept is dat leden, afgevaardigd vanuit bestaande buurtorganisaties, vertegenwoordigen en verbinden, maar de achterban niet binden.

Voor de idealiter beoogde organisatie is het belangrijk dat er bestaande buurtorganisaties zijn, die mensen kunnen afvaardigen naar een koepel. Iedereen blijft vrij om van zijn rechten in inspraak en procedures gebruik te maken. Bij een goede invulling en instelling aan beide zijden ontstaat er in de praktijk wel een gevoel van solidariteit, die zich uit in samen optrekken en accepteren van afspraken (tussen buurten en tussen buurten en opdrachtgever), die in het koepelplatform (het A2-Buurtenplatform) zijn afgesproken.

Tussen de buurten gold als gouden regel: als een buurt iets wil en het treft de belangen van de andere buurten niet, sluit het A2-Buurtenplatform de gelederen en staat het platform als één persoon achter hetgeen bepleit wordt.

Het was een goede keuze om de vertegenwoordigers uit de buurten te beperken tot 2 personen, omdat daardoor aan de ene kant vervanging mogelijk was en aan de andere kant er steeds dezelfde personen aan het overleg deelnamen, hetgeen rust en stabiliteit gaf.

Belangenorganisaties/actiegroepen brengen in via buurtvertegenwoordigers

Belangenorganisaties als ondernemers, fietsers, landbouwers, grondeigenaren en actiegroepen gericht op het project worden óf afzonderlijk door opdrachtgevers geraadpleegd óf zij behartigen hun belangen via het overkoepelend A2-Buurtenplatform en of A2-Bedrijvenplatform.

De spelregels van het A2-Buurtenplatform zijn vastgelegd in een protocol. Dit is het uitgangspunt. In specifieke gevallen is afwijking mogelijk en verantwoord. Voorwaarde is dat de specifieke groep nauw gelieerd moet zijn aan thema's die het project beoogt en die ook door de buurten behartigd worden. Doel van de spelregels is te voorkomen dat één enkel thema door een belangengroepering dominant op de agenda wordt gezet en afleidt van de totaalafweging die ook een buurtenplatform moet maken.

Typologie/bekwaamheden burgervertegenwoordigers

De omvang en vitaliteit van de buurtorganisaties bepaalt of met de vertegenwoordiging soepel kan worden omgegaan en – afhankelijk van het stadium waarin het project verkeert – vertegenwoordigers gewisseld kunnen worden.

A2-Buurtenplatform in 2009

A2-Buurtenplatform/ 23 januari 2018.

De buurten bepalen wie zij afvaardigen. In de praktijk is gebleken dat bij afvaardiging van mensen die meerdere petten dragen, eerder spanningen kunnen ontstaan.

Het lijkt aanbevelenswaardig bij de afvaardiging met die omstandigheid rekening te houden. Feit is dat het aantal beschikbare personen doorgaans gering is en dat derhalve de luxe om af te vaardigen op basis van gebleken en benodigde deskundigheid niet altijd voorhanden is.

Voor de praktijk betekent dit dat in een project als het Project A2 Maastricht dezelfde mensen deelnemen, zowel in de beleidsbepalende als de uitvoerende fase.

Nochtans is het om redenen van kwaliteit van de participatie, samenloop van rollen en de behoefte aan nieuwe creatieve impulsen van belang het profiel van de deelnemers en de duur van het lidmaatschap regelmatig op basis van een evaluatie binnen het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform en in overleg met opdrachtgever en bouwer te bespreken. Die evaluatie moet kunnen leiden tot het met elkaar bespreekbaar maken van beëindiging van lidmaatschappen en vernieuwen van leden. Datzelfde geldt ook voor de Voorzitter.

Daarom is het aan te bevelen om bij het herhalen van dit participatieconcept zowel voor de leden als de Voorzitter met tijdelijke benoemingen te werken. Dat levert veel nadrukkelijker evaluatiemomenten op en geeft ook de mogelijkheid om zowel het profiel van de leden als van de Voorzitter aan te passen.

Conflictbeheersing

Er kunnen ook conflicten ontstaan. Het protocol moet regelen hoe dan te werk te gaan.

In 2014 was zo'n conflict aan de orde rond de invulling van de nieuwe rotonde aan de Scharnerweg en de aansluiting met het parkeerterrein van Albert Heijn. Met name de nieuwbouw van Albert Heijn en de daarbij passende verkeersoplossing ten behoeve van parkeren in combinatie met de aan- en afvoer van bevoorrading waren de onderwerpen waarop het conflict zich toespitste. In de kern ging het echter om de vraag hoe de in het protocol vastgelegde vertegenwoordiging in de praktijk vorm zou krijgen als opvattingen van burgers of buurten zouden conflicteren met die van het A2-Buurtenplatform. Toegespitst ging het uiteindelijk om het punt of leden van het A2-Buurtenplatform ook lid van een werkgroep zouden kunnen zijn, die een duidelijk andere koers wilde varen en zich als actiegroep manifesteerde. Verdraagt de positie van overlegpartner zich met actievoeren. Kortom, de loyaliteitsvraag.

Concluderend kan vastgesteld worden dat vertegenwoordigend lidmaatschap, gebaseerd op goede contacten met buurtorganisaties en burgers essentieel is voor een goed functionerend A2-Buurtenplatform. Uitzonderingen zijn mogelijk, maar terughoudendheid is op zijn plaats. Wisseling van leden in relatie met dubbelrollen en de fase, waarin het project verkeert, is aan te bevelen.

Afspraken als vastgelegd in het protocol vragen veel van partijen op het moment dat de opvattingen sterk verschillen en de projectleiding besluiten moet nemen waarmee het A2-Buurtenplatform of leden ervan het niet eens zijn.

Vertrouwen en respect vereisen zorgvuldig omgaan met verschillende rollen. Dubbele petten of spelen op twee borden leidt snel tot vragen over hoe om te gaan met kennis, verworven in het platform, loyaliteit aan A2-Buurtenplatform en protocol en dus tot spanningen.

Open communicatie over wat iemand waar doet en over potentiële belangenconflicten, kan hier overigens veel oplossen.

Uit de brief van sollicitatiecommissie Voorzitter A2-Buurtenplatform, d.d. 21 september 2004:

“Vóór de zomervakantie bent u geïnformeerd over de procedure m.b.t. het zoeken naar een kandidaat voor de voorzitterspost en de mogelijke kandidaten. De kandidaten zijn beoordeeld aan de hand van het profiel:

- Een functie op basis van vrijwilligheid.
- Bekendheid met het werkgebied.
- Stimulerend kunnen optreden t.a.v. participatie.
- Voldoende onafhankelijk t.o.v. de buurten.
- Voldoende ruimte in de persoonlijke agenda om de functie voor langere tijd te kunnen vervullen.

De heer Ad Lutters is bereid de voorzittersrol op zich te nemen. De leden van de sollicitatiecommissie zien de samenwerking met groot vertrouwen tegemoet”.

Het instituut van de onafhankelijk voorzitter wordt algemeen gezien als een noodzakelijk te vervullen voorwaarde voor succes. Het instituut als zodanig, de procedure van benoeming, de typologie van de persoon en de manier van omgang met elkaar zijn daarbij essentiële elementen.

“Essentie van omgevingsmanagement is: ‘Zeg wat je doet en doe wat je zegt’.

Is het participatieconcept geslaagd en hoe komt dat?

Het antwoord is volmondig ja en dat komt door de combinatie van een goed plan, de goede personen en gedegen communicatie. De Omgevingsmanager voegt waarde toe omdat hij toegankelijk is voor burgers, oplossingen biedt, bezwaren voorkomt. Uiteindelijk behoeven door zo’n werkwijze mensen niet de formele weg voor afhandeling van hun klachten in te slaan.

Bart Grote, Omgevingsmanager Project A2 Maastricht

“Hoe eerder je op de hoogte komt van wat de burgers bezighoudt, des te gemakkelijker kun je er bij het ontwerpen van je plan rekening mee houden.

Door meerdere gesprekspartners gedeelde stelling.

2 Onafhankelijk Voorzitter

Het overkoepelend A2-Buurtenplatform wordt voorgezeten door een onafhankelijk Voorzitter. Die keuze is gemaakt op grond van de ervaring met overleg tussen gemeente en de afzonderlijke buurten. De selectie van de Voorzitter heeft plaatsgevonden door een commissie van 3 personen, komend uit de buurten Wittevrouwenveld, Limmel en Scharn, uit een voordracht van 4 kandidaten vanuit de gemeente. Door die selectie zijn de belangen van opdrachtgever en buurten veilig gesteld. De Stuurgroep A2 Maastricht benoemt de door de selectiecommissie voorgedragen kandidaat.

De Voorzitter is bij voorkeur ook de Voorzitter van de overlegvergadering tussen opdrachtgever en (A2-)Buurtenplatform.

Die combinatie van functies onderstreept de nadrukkelijke wens van partijen iedere schijn van sturing door opdrachtgever te vermijden en benadrukt tevens dat de Voorzitter in zowel de wereld van besturen en politiek als in die van bevolkingsvertegenwoordiging thuis moet zijn.

Hij bewaakt verder de status van de overlegvergadering als overlegplatform en het A2-Buurtenplatform als partner in dat overleg en niet als actiegroep. Hij let ook op de manier waarop de rollen door de deelnemers worden ingevuld. De Voorzitter staat in het centrum van alle contacten die er tussen opdrachtgevers en buurten/burgers zijn. De Voorzitter leidt de vergaderingen, bereidt die voor in samenspraak met de secretaris en zorgt voor heldere verwoording van genomen besluiten en gemaakte afspraken en voert die uit/komt die na.

Vijftien jaar A2-Buurtenplatform toont aan dat de conform de afspraken benoemde onafhankelijke Voorzitter de verbindende rol tussen opdrachtgever in de persoon van de Projectdirecteur en de buurten naar genoeg kan vervullen. Dat neemt niet weg dat het niet altijd gemakkelijk is.

De functie van Voorzitter is gebleken een delicate positie te zijn omdat hij de primaire rol heeft de burgers te vertegenwoordigen. Maar hij is ook gepositioneerd op grond van de selectiecriteria als iemand die bekend is met participatie en het omgaan met de beleidsmakers in bestuur en organisatie. Soms bleek in de praktijk de scherpste van de afbakening een punt te zijn.

Dat speelde bij de Voorzitter van het A2-Buurtenplatform:

- op het moment dat er tussen buurten en directie/bouwer gedeald moest worden (welke positie kiest hij);
- bij de scheiding tussen buurtbelang en privaat belang;
- en bij de scheiding tussen binnen het plangebied en buiten het plangebied.

Dit aspect moet in vervolgprojecten zeer nadrukkelijke aandacht krijgen, waarbij mede de vraag aan de orde is of zo’n rol 15 jaar moet worden vervuld en of het niet goed is bij langdurige projecten een uiterste zittingstermijn, niet alleen voor de Voorzitter, maar ook voor de leden, te stellen.

Jaarplan

Dat een project gepland wordt, spreekt vanzelf. De wijze waarop dat bij het Project A2 Maastricht is gebeurd en hoe de ingewikkelde logistieke operatie is afgewikkeld met een minimum aan hinder voor de bevolking heeft bij de burgers veel lof ondervonden. Binnen het A2-Buurtenplatform bleek het regelmatig noodzakelijk om het tijdig agenderen van onderwerpen en het nakomen van afspraken te bespreken, omdat daarover onduidelijkheid ontstond.

He A2-Buurtenplatform heeft in 2011 het initiatief genomen om een jaarplan te introduceren, waarin voor het hele project in hoofdlijnen en voor het komende jaar in detail alle onderwerpen/deelprojecten werden opgenomen, die zouden gaan spelen. Alle deelnemers leverden punten aan.

Daardoor ontstond er een duidelijk inzicht in wat er stond aan te komen en kon de Voorzitter van de overlegvergadering (die immers ook Voorzitter van het A2-Buurtenplatform is) tijdig de onderwerpen agenderen, zodat bespreking geen sta in de weg voor de uitvoering behoefde te zijn. Dat argument werd immers het vaakst gehanteerd en legde de druk en verantwoordelijkheid voor de voortgang daardoor bij het A2-Buurtenplatform. Hier manifesteerde zich de mogelijke spanning tussen de dynamiek van het werk en de (proces)afspraken met de burgers.

Het jaarplan heeft er vervolgens toe geleid dat vanuit communicatie in de periodieke publicaties top-vijf klussen werden benoemd, waardoor ook de burgers te horen kregen wat op de planning stond en wat gereed was. Een jaarplan is dus een must.

Mijlpalen 2017 (als voorbeeld)

- 1 Start (aanplant) Groene Loper in de stad (valt samen met Nationale Boomfeestdag op 22 maart 2017).
- 2 Afsluiting bovengrondse weg (voormalige tijdelijke N2, Nassaulaan, Oranjeplein, Koningsplein).
- 3 Ingebruikname totale verkeerssysteem tussen Kruisdonk en Europaplein.
- 4 Ontwikkelingen nieuw centrum Maastricht-Oost.

Hinderklussen

- 1 Overlast door afbouw nieuwe wegaansluitingen bij Europaplein en Geusselt.
- 2 Overlast door aanleg openbaar gebied Groene Loper in de stad.

3 Overlegvergadering/jaarplan

De Voorzitter en de Projectdirectie overleggen regelmatig over een gezamenlijk op te stellen agenda. De Voorzitter stelt de agenda vast, zit de overlegvergadering voor en voert uit/ziet toe op de uitvoering. Lopende het project is via de introductie van het (meerjaren)jaarplan gegarandeerd dat onderwerpen tijdig worden geagendeerd en besproken. Die introductie van het jaarplan wordt in de evaluerende gesprekken van alle kanten onderschreven.

Het bevestigt de algemene opvatting van opdrachtgevers, bouwer en buurten/bedrijven: hoe eerder je op de hoogte bent van wat de burgers bezighoudt, des te gemakkelijker kun je er bij het ontwerpen van je plan rekening mee houden.

De kritische punten van het A2-Buurtenplatform waren met name afspraak = afspraak en tijdig informeren. Het jaarplan heeft in zijn algemeenheid goed gewerkt omdat er tijdig thema's op de agenda kwamen, zodat er nog invloed mogelijk was. Het instrument heeft niet volledig kunnen voorkomen dat er op incidentele punten afspraken niet werden nagekomen of informatie te laat werd verschaft.

Het A2-Buurtenplatform heeft zich daarbij afgevraagd of de sfeer van vertrouwen en onderlinge informatie in een vroegtijdig stadium er niet aan meegewerkt heeft dat het scherp trekken van grenzen en daarmee ook het vroegtijdig duidelijk aangeven dat iets wel of niet kan, minder aandacht heeft gekregen..

4 Protocol

Afspraken omtrent organisatie en proces worden vastgelegd in een gezamenlijk te fiatteren protocol. Dat moet de basis van een vertrouwensvolle relatie zijn. Relaties worden daarin vastgelegd. Daarnaast zijn organisatorische maatregelen nodig die optimaal functioneren garanderen. Creatieve oplossingen blijven daarnaast altijd mogelijk (gentlemen agreement als voorbeeld). Een protocol afspreken is bij het A2-Buurtenplatform gebeurd, bij het A2-Bedrijvenplatform niet. Gelet op de beperkte scope en de ervaring in de praktijk is dat bij het A2-Bedrijvenplatform niet nodig gebleken. Om het project voor A2-Buurtenplatform en burgers optimaal te laten verlopen, is een combinatie van overleg- en informatiemiddelen ingezet, hetgeen in de praktijk goed heeft gewerkt. Alleen op het fundament van respect en vertrouwen kan een participatiemodel slagen. Om deze intentie ook procesmatig te laten slagen, zijn verdere afspraken nodig ten aanzien van bemensing, planning, informatie en dergelijke. Dat zijn:

- A2-Buurtenplatform als overlegkader voor de aangrenzende buurten onder leiding van een onafhankelijk Voorzitter en een onafhankelijke Secretaris. De leden onderhouden de contacten met de buurten die zij vertegenwoordigen.
- Overlegvergadering tussen opdrachtgevers, dit is het Projectbureau A2 Maastricht als vertegenwoordiger daarvan, de bouwer Avenue2 (na aanbesteding en gunning) en het A2-Buurtenplatform.
- Omgevingsmanagers vanuit Projectbureau A2 Maastricht en de bouwer Avenue2, die de dagelijkse contacten met de Voorzitter/Secretaris en leden onderhouden en aanwezig zijn in de overlegvergadering en op verzoek in de vergaderingen van het A2-Buurtenplatform.
- Inzet van A2-Stewards, die in het veld voor de contacten met de burgers zorgden en in direct contact stonden met de Omgevingsmanagers.
- Servicelijn Maastricht-Oost, waar vragen en klachten van burgers en bedrijven worden gemonitord en afgewikkeld. Een maandelijks verslag staat op de agenda van de overlegvergadering. De Servicelijn Maastricht-Oost heeft ook direct contact met Omgevingsmanagers, handhavers en ambtelijke diensten.

Hoe eerder de burger betrokken wordt, des te groter is zijn invloed

A2-Stewards

- Onafhankelijk Infopunt Schade A2 Maastricht in samenwerking met Universiteit Maastricht.
- Communicatiemiddelen in velerlei vorm: TV, radio, kranten, nieuwsbrieven, dagelijks persoverzicht, directe informatie aan betrokken burgers.
- Verder het Informatiecentrum A2 Maastricht, waarvan de medewerkers samen met de A2-Stewards en de VVV-gidsen in contact staan met de burgers.

Essentieel voor het optimaal functioneren bleek vervolgens de interactie tussen deze organen en de communicatiemiddelen. Centraal stond het contact in allerlei vormen: tussen Voorzitter/Secretaris A2-Buurtplatform en de Omgevingsmanagers en vanuit dat contact lagen er korte lijnen naar Projectleiding A2 Maastricht/Servicelijn Maastricht Oost, Communicatie en leden A2-Buurtplatform. Snelle interactie, adequate oplossingen en heldere informatie, ook over wat niet kan, waren daarbij succesfactoren.

Communicatie is dus de sleutel. Het is bekend, maar het moet ook georganiseerd worden en vanuit de goede houding worden ingevuld. Dat betekent mensen aan beide zijden, opdrachtgever en A2-Buurtplatform die:

- een open houding hebben;
- naar elkaar luisteren;
- elkaar vertrouwen en met respect samenwerken:
 - ook op momenten dat het verschil van opvatting blijft,
 - onwelgevallige besluiten zijn genomen,
 - van afspraken afwijkend gedrag van buurtvertegenwoordigers optreedt.

Het vraagt om een goede selectie van mensen, opleiding en training en dus middelen.

5 Design & Construct

Het aanbestedingsconcept bepaalt mede de relaties met de burgerij. Het verkeerssysteem is europees aanbesteed volgens het design & construct concept. Op basis van een door opdrachtgevers opgesteld Ambitiedocument ontwerpen consortia een plan, dat vervolgens via strikte regels wordt beoordeeld en aan een van de deelnemers wordt gegund. Het consortium ontwerpt en voert uit en draagt als zodanig het risico bij tegenvallers en verdient bij meevallers. Het protocol bestond al voordat dit concept werd gekozen. Hoewel dit concept de relatie met de burgers complexer maakt, kon toch binnen de intenties van het protocol op een goede wijze worden samengewerkt.

De extra ruimte die dit concept biedt, leidt parallel tot een grotere verantwoordelijkheid voor de bouwer. De complexere relatie die aan beide zijden (de bouwer en de buurt/het bedrijf) in dit model ontstaat, vraagt vanaf het allereerste begin om een open communicatie en een scherpe afbakening van wat wel en niet voor burgers en bedrijven bespreekbaar is. Een kritische noot bij het proces zoals dat feitelijk is doorlopen, moet ongetwijfeld zijn dat in een aantal gevallen onvoldoende snel en onvoldoende duidelijk is aangegeven waar de grenzen van mogelijke participatie liggen. Daardoor kon het gebeuren dat onderwerpen te lang op de agenda bleven. Voor de buurten/de bedrijven leverde dat de verwachting op dat er nog iets te bereiken was, terwijl voor de opdrachtgever/uitvoerder de beslissing al lang genomen was.

Het is zaak – bij welke aanbestedingsvorm dan ook – de spelregels voor communicatie tussen uitvoerder en burgers/bedrijven precies vast te leggen, inclusief de daarbij behorende procedures en verantwoordelijkheden.

Niet alles gaat vanzelf

Ter illustratie enkele voorbeelden van onderwerpen, die niet gladjes verliepen dan wel extra inzet vroegen:

- 1 Jaarplan: Geboren uit de noodzaak dat thema's vaak te laat op tafel kwamen, waardoor beïnvloeding niet of marginaal aanwezig was. Het jaarplan werd opgesteld door de Voorzitter samen met de Omgevingsmanagers en vastgesteld in een overlegvergadering. Het jaarplan bevatte alle relevante thema's die – gerelateerd aan het tijdpad – zeer gedetailleerd tot globaal werden ingevuld.
- 2 Mogelijkheid om second opinion te vragen.
- 3 Instellen Servicelijn Maastricht-Oost en bewaking functioneren en uitkomsten.
- 4 E-normen machinerieën.
- 5 Geluidscherm en groenvoorziening Amby.
- 6 Rotonde Scharnerweg: te late informatie aan A2-Buurtenplatform, harde twistpunten, mede daardoor conflict A2-Buurtenplatform – werkgroep Groene Loper- A2 directie.
- 7 Oost-West verbindingen Groene Loper.
- 8 Aantal motorvoertuigen per etmaal op Parklaan/Groene Loper.
- 9 Inrichting Groene loper: eerste keer 12 oktober 2009.
- 10 Onafhankelijk Infopunt Schade A2 Maastricht.

De omstandigheid dat de bouwer in de uitvoeringsfase – weliswaar via het Projectbureau A2 Maastricht – de gesprekspartner van het A2-Buurtenplatform is, betekent dat er anders wordt gecommuniceerd dan bij de rolverdeling gemeente – burger. Zeker in de beginfase van de uitvoering leidt dat tot botsingen, omdat de rechtstreekse benadering in de bouw niet overeenstemt met de wijze van communiceren tussen bestuur en burger.

Bovendien ontstaat het gevaar dat een thema wordt doorverwezen, omdat het niet in het plan van de aannemer past, maar voor de burger van groot belang is. De bouwer zegt nee, verwijst door naar de gemeente, die vervolgens een heel traject, soms tot aan de raad, moet volgen om adequaat te kunnen reageren. Dat duurt lang en kost geld. Dit nadeel in het ene geval heeft de positieve keerzijde dat in andere van belang zijnde kwesties de bouwer per kerende post kan antwoorden en op verlangens van burgers kan ingaan. Het Projectbureau A2 Maastricht heeft in zo'n situatie wel een intermediaire rol, maar het kan zeker spannen. Het protocol dient ten aanzien van deze relatie enige bepalingen te bevatten.

6 Niet alles gaat van zelf: pleiten, overtuigen, druk zetten.

De basis voor samenwerking is respect en vertrouwen. Dat geldt in algemene termen, maar blijkt ook in de praktijk zo te werken. Hoe zorgvuldiger de leden van het A2-Buurtenplatform omgingen met vertrouwelijk gekregen informatie, hoe ruimhartiger die werd gegeven. Dit blijkt uit vele momenten van voorinformatie krijgen over onderwerpen die bijvoorbeeld nog niet bij de Werkgroep A2 uit de raad bekend waren. Voorbeelden daarvan zijn: Ambitiedocument, gunningcriteria, planologische uitwerkingen, etcetera.

Een aantal thema's bleef bij tijd en wijle tot spanning en irritatie te leiden"

- Het tijdig informeren/betrekken van A2-Buurtenplatform en burgers: het proces loopt en mag niet gestoord worden. Het leidde tot faits accomplis situaties.
- Verschillende werelden tussen beleidsmakers, uitvoerders en participanten.
- Nakomen van afspraken, noodzaak te blijven klagen over dezelfde punten zoals hinder van geluid en stof.
- Uitleggen van met name basisgegevens voor ontwerpen en uitvoeren in de vorm van modellen (met name verkeer, milieu en dergelijke).
- Milieuthema's zoals fijnstof, geluid en grondwater.
- Helderheid en directheid ten aanzien van besluitvorming. Nee zeggen en dat uitleggen en daarmee basta bleek voor opdrachtgevers en bouwer niet altijd gemakkelijk. Overleg is gediend met duidelijkheid. Als iets niet kan of past, moet dat worden gezegd en het onderwerp moet niet blijven bungelen. Het A2-Buurtenplatform accepteert een helder 'nee' op basis van argumenten, extra onderzoek en het delen van de conclusie (voorbeelden: grondwater +20 cm en filteren kan niet).

7 Afsluitend ten aanzien van protocol als kader

Na 15 jaar A2-Buurtenplatform wordt met tevredenheid geconstateerd dat de inbreng van het A2-Buurtenplatform er werkelijk toe gedaan heeft. Dat geldt niet alleen voor de procedure, de onderlinge relaties, maar ook voor de uitkomst van de samenwerking. Voor het A2-Buurtenplatform staat vast dat zonder deze samenwerking tussen buurten een aantal essentiële punten niet gerealiseerd had kunnen worden. Met name de manier van organiseren (vertegenwoordigen, niet treden in de plaats van, onafhankelijk Voorzitter, Secretaris en spelregels) heeft daarin zijn positieve effecten getoond. Natuurlijk zijn er ook verbeterpunten. Als een belangrijk evaluatiepunt moet worden geconstateerd dat er algemeen gepleit wordt voor het hanteren van een participatiemodel als het onderhavige bij het realiseren van infrastructurele werken. Dat die behoefte er bij burgers en bedrijven is, laat dit project zonder enige twijfel zien. Maar duidelijk is ook geworden dat zowel de opdrachtgevers (Projectbureau A2 Maastricht, vertegenwoordigend Rijkswaterstaat, gemeenten en provincie) als de bouwer dit concept omarmen omdat het de verhoudingen vanaf de start in positieve zin bepaalt, de invloed van de burgers en bedrijven optimaliseert zonder het werk te vertragen en dientengevolge een klimaat van vertrouwen schept waardoor conflicten en procedures (kwaai koppen) worden voorkomen.

De sfeer van vertrouwen die gegroeid is, leidt tot meer en vroegtijdige informatie, een begripvolle houding van de buurten en een soepele hantering van de grenzen. Het is goed attent te blijven op de correlatie tussen 'het blijven zoeken naar mogelijkheden' en het gevoel van 'niet tijdig betrokken worden en afspraken niet nakomen'.

De leden van het A2-Buurtenplatform zijn de schakel tussen de burgers en Projectbureau/bouwer Avenue2. Het A2-Buurtenplatform heeft liever een duidelijk 'nee' dan dat de mogelijkheden tot tegemoetkoming worden opgehouden en pas in een laat stadium een afwijzing volgt.

“

Het met elkaar in gesprek brengen van de werkers aan de weg en de burgers en bedrijven werkt positief naar beide kanten: de burger begrijpt de complexiteit van het werk en de werkers realiseren zich de hinder en overlast.

”

Bauke Lobbezoo, Directeur Infrastructuur Avenue2

Het Project A2 Maastricht kent meerdere fasen die ook een daarop afgestemde vorm van participatie kennen.

- Het eindplan is bekend en gedetailleerd vastgelegd. Zowel in de fase van idee tot plan als in de fase van plan tot realiseren (van het Project A2 Maastricht) is de participatie in de vorm van een A2-Buurtenplatform en A2-Bedrijvenplatform adequaat gebleken.
- Bij de gebiedsontwikkeling wordt meer in na te streven beelden in een veranderende omgeving gedacht en is er een vorm van betrokkenheid van burgers nodig die daarop is afgestemd, zowel qua profiel burgers als qua proces.
- Daarnaast biedt het Project A2 Maastricht kansen die zich van de een op de andere dag kunnen voordoen en die het noodzakelijk maken op een rijdende trein te springen zodra dat mogelijk is (blauwe zone, duurzaamheid).

Dat is niet alleen voor de leden belangrijk, maar nog meer voor de achterban die regelmatig naar standen van zaken en naar de uitkomsten van discussies vraagt en dan niet een adequaat antwoord krijgt.

Het is nog eens goed te benadrukken dat het A2-Buurtenplatform van den beginne tot uitgangspunt heeft genomen dat het belang van een buurt dat andere buurten niet betreft, door het totale buurtenplatform wordt ondersteund in de contacten met het Projectbureau A2 Maastricht en de bouwer Avenue2.

Daarbij zijn twee kanttekeningen van belang: volg de platforms goed door regelmatige evaluatie en een open houding ten opzichte van lidmaatschap en voorzitterschap en definieer vanaf het begin helder de grens tussen wat wel en niet beïnvloedbaar is en de relatie tussen de vorm van participatie en het soort infrastructureel project.

Het vastleggen van dit participatiemodel als een concept voor soortgelijke projecten wordt bepleit.

Groene Loper in aanleg.

hoofdstuk IV PROCES EN PARTICIPATIE:
HOE VERLIEP HET WERKELIJK?

IV.1 Proces

In het kader van een evaluatie heeft een chronologische opsomming van de feiten weinig toegevoegde waarde. Daarom is hier gekozen voor een typologie, onderscheiden naar de fasen ambitie, aanbesteding, verankering, uitvoering en gebiedsontwikkeling. Per fase zal de invulling van participatie worden beschreven, gelardeerd met enkele aansprekende voorbeelden uit de praktijk.

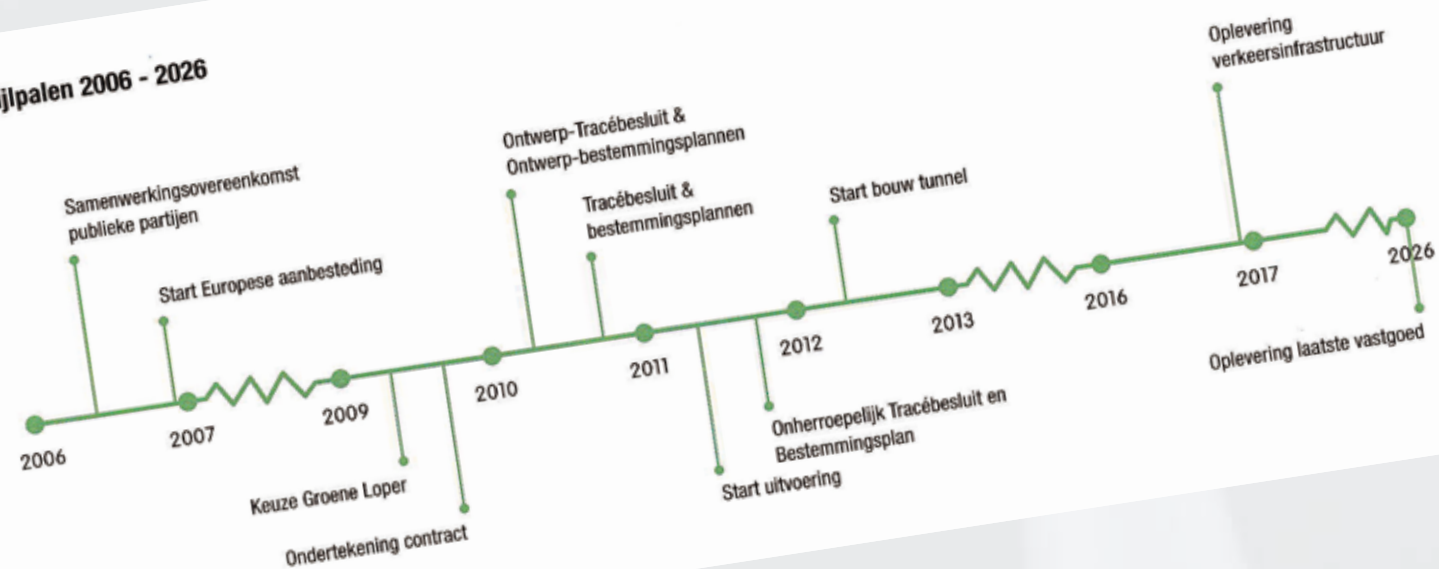
Vanaf de Bestuursovereenkomst van 15 januari 2003 tot de gunning aan Avenue2 en het onherroepelijk worden van het Tracébesluit en de Bestemmingsplannen in 2011 en de gunning aan Avenue2 worden stappen gezet, elk met een bijpassende vorm van participatie.

- In de beleidsfase betreft dat vaardigheden als beleidsmatig denken, het onderscheid tussen mede beleid maken en actie voeren, onderscheid tussen inhoud en proces, de wijze van afspraken maken (gentlemen agreement als voorbeeld).
- In de uitvoeringsfase gaat het om uitwerkingen en concrete punten als voorkomen hinder, milieueffecten als fijnstof, E-norm machinerieën.

Het proces volgend zijn de volgende stappen gezet met daarbij behorende participatiemomenten.

Stappen	Participatie-invullingen
Maastricht raakt de weg kwijt 1999-2001.	Reactie op inspanningen voorgaande jaren (lobbydocument).
Bestuurlijke lobby en deal leidend tot een Bestuursovereenkomst, waarin partijen met elkaar afspraken dat de A2 in Maastricht wordt aangepakt en onder welke voorwaarden.	Geen betrokkenheid burgers: Bestuursovereenkomst was resultaat van 20 jaar lobby met aanvankelijk een negatief antwoord van de minister en na herhaalde poging een positief bericht.
De markt- en buurtverkenningen 2003.	In gesprek met de burger.
Startnotitie, waarin alle bepalende elementen in het openbaar worden besproken: Start Tracébesluit 2004.	Burgers worden betrokken via een consultatie in ontwerpfase en inspraakronde na publicatie.
Het Programma van Eisen 2005.	A2-Buurtenplatform geeft eigen visie.
MER rapportage over 9 alternatieve oplossingen voor de casus: 2005.	Inspraakronde conform rijksregeling: het ledental van het A2-Buurtenplatform wordt uitgebreid met Vroendaal, Eylderwaard en De Heeg.
Ambitiedocument.	Voorinformatie A2-Buurtenplatform.

Mijlpalen 2006 - 2026

Stappen	Participatie-invullingen
Inschrijving consortia/1 ^e selectie.	A2-Buurtenplatform spreekt consortia voordat ze aan het werk gaan en nadat zij hun bieding hebben ingediend.
Aanbesteding en gunning aan uiteindelijk Avenue2.	Delicate fase vanwege Europese aanbestedingsregels. A2-Buurtenplatform liet zich in het informele circuit regelmatig horen. Bovendien: 2 x in gesprek met consortia.
(Ontwerp)Tracébesluit en (ontwerp) Bestemmingsplannen onherroepelijk	Vooroverleg, voorziening gevraagd, geen beroep; wel gentlemen agreement over enkele thema's.
Uitwerken aanbidding Avenue2.	Nauwe betrokkenheid A2-Buurtenplatform
Uitvoeren.	A2-Buurtenplatform zit er boven op en heeft vele contacten via overlegvergadering, Omgevingsmanagers en medewerkers Projectbureau A2 Maastricht en bouwer Avenue2.
Gebiedsontwikkeling.	Co-design en planprocedures. Concrete projecten per betrokken buurt.
Duurzaamheid.	In overleg met A2-Buurtenplatform.

Terugkijkend realiseert het A2-Buurtenplatform zich met waardering dat het buurtenplatform erin geslaagd is om gedurende het hele proces vroegtijdig mee aan tafel te zitten waardoor het mogelijk was invloed uit te oefenen die ook zichtbaar is in het uiteindelijke resultaat.

Het uitgenodigd worden om een reactie te geven op het Programma van Eisen en later in het proces met de consortia te spreken was uniek en is ook als zodanig door het A2-Buurtenplatform ervaren.

Een soortgelijk gevoel leeft ten aanzien van het gentlemen agreement en de nakoming daarvan, waardoor:

- aan de ene kant een beroep bij de Raad van State werd afgewend;
- en aan de andere kant de buurten een gewillig oor hebben gevonden bij het Projectbureau A2 Maastricht.

Voor wat betreft de betrokkenheid bij de aanbesteding geldt dat ook voor het A2-Bedrijvenplatform.

Meebeslissen: meest vergaande vorm van participatie

De invloed van het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform leggend tegen de treden op de participatieladder wordt duidelijk dat het accent bij het overleg lag op informeren, consulteren en adviseren. Maar er is ook een aantal thema's geweest waarin de invloed van de platforms bepalend was en waardoor er dus sprake kan zijn van beoordelen en besluiten. Wat het A2-Bedrijvenplatform betreft, gaat het dan met name om het voorstel om de ontsluiting van de Beatrixhaven te vervroegen. Aan dit verzoek is door het Projectbureau A2 Maastricht tegemoet gekomen. Verder betrof dat het voorstel om het vervoer van gevaarlijke stoffen in beide tunnels toe te laten, hetgeen ook door het Projectbureau A2 Maastricht is gehonoreerd. Wat het A2-Buurtenplatform betreft gaat het dan om: het profiel van de Groene Loper, de milieueisen, grondwater e.a. Zie volgend citaat.

Resultaten voor burgers: op de participatieladder be-oordelen en besluiten:

- Kindertekeningen Johnson-tunnel.
- Trappen ter weerszijde Groene Loper ten noorden van viaduct over A2.
- Sibematunnel, met inschakeling raad gemeente Maastricht.
- E-normen materieel: intentie uitvoeren en bewaken.

Jan Martinussen, Omgevingsmanager Project A2 Maastricht

IV.2 Matrix participatieladder en participatie Project A2 Maastricht

Voor insprekers en participanten is essentieel dat zij zo vroeg mogelijk in een project kunnen meedenken en -praten. Het is immers een algemeen gegeven dat opvattingen/ideeën van derden meer invloed hebben in het voortraject dan na het afronden van een ontwerp. Tevoren betekent in de fase dat een plan nog in studie is, dat ontwerpers nog nadenken en dat er meerdere uitkomsten mogelijk zijn. Ontwerpers zijn dan meer ontvankelijk voor ideeën van anderen en beïnvloeding verloopt dan vaak geruisloos. Na afronding van een ontwerp worden gedachten van derden moeilijker geaccepteerd en geïntegreerd in een ontwerp. Partijen schieten dan snel in de aanvallers-verdedigers rollen.

Een participatieproject is optimaal succesvol als de te nemen besluiten voor iedereen begrijpelijk en acceptabel zijn en de uitkomst een win-win situatie inhoudt. Elementen daarvan zijn:

Burger/buurt/bedrijf	Project
++++ Eerder betrokken Grotere invloed Goed gevoel Betere doorgeleiding info binnen buurt Maatwerk Besluiten worden begrijpelijk	++++ Goede sfeer Sneller Minder procedures Resultaat dat iedereen bevalt Minder kosten
---- Ergernis Hardleersheid	----- Ergernis Zaniken

De relatie tussen de vijf fases van het Project A2 Maastricht en de participatieladder kan in matrixvorm als volgt worden weergegeven.

De fases zijn: inrichting project (Ambitiedocument), aanbesteding, verankering, uitvoering en gebiedsontwikkeling. De participatieladder, weergegeven in letters omvat: informeren (I), raadplegen/consulteren (R), adviseren (A), beoordelen (Be), besluiten (Bui), beslissen (Bi), geen betrokkenheid burgers (O).

Inrichting project Ambitiedocument	Aanbesteding	Veranke- ring	Uitvoering	Gebiedsont- wikkeling
Bestuursbesluit (O)	Inschrijving con- sortia (O)	OTB/TB (R)	Uitwerken (Be)	co-design (Be)
Startnotitie (R)	1 ^e selectie (O)	OBp/Bp (R) (Ontwerp) Tracébesluit en (ontwerp)	Uitvoeren (Bi)	Uitwerken delen (Be)
MER (R)	Aanbesteding (A)	Bestemmings- plannen		OBp/Bp (R)
Ambitiedoc. (Be)	Gunning (O)			

Deelnemers laatste overlegvergadering Project A2 Maastricht (A2-Buurtenplatform/Projectdirectie/Bouwer Avenue2) op 23 Januari 2018.

Beeld van A2-Bedrijvenplatform in actie tijdens laatste vergadering op 20 februari 2018.

De participatieladder met de elementen informeren, consulteren, adviseren, be-oordelen, besluiten en beslissen als fasen van toenemende betrokkenheid, aanlegend tegen de rollen die het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform bij het Project A2 Maastricht hebben gespeeld, laat beelden van beïnvloeding op proces en inhoud zien. Bij het proces leidde de open houding en communicatie tot een sfeer van vertrouwen die tot welwillendheid leidde. Met betrekking tot de inhoud zijn er markante voorbeelden:

- De transformatie van de Groene Loper van stadsallee naar verblijfsruimte.
- De inrichting van de verknoping tussen A2 en A79 in relatie met de wens van het A2-Bedrijvenplatform om de afslag naar de Beatrixhaven als eerste af te ronden en open te stellen.
- Het geschikt maken van alle tunnelbuizen voor vervoer gevaarlijke stoffen.
- Het nagenoeg volledig overnemen van eisen en verlangens ten aanzien van milieueisen.
- Vele overnames van suggesties op microniveau.

Naast de procesmatige, organisatorische en inhoudelijke aspecten zijn de sleutelfiguren in zo'n proces essentieel voor het te bereiken resultaat. De Projectdirecteur en de Bouwdirecteur met hun medewerkers en de Voorzitters van het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform hebben als sleutelspelers met elkaar weten te bereiken dat het project niet stagneerde, dat het resultaat is behaald en dat er een verkeerssysteem binnen de afgesproken tijd is gerealiseerd, waar niet alleen de genoemden, maar ook de stad en de burgers trots op zijn.

Tekst aanvullende Bestuursovereenkomst

'Het Rijk, de gemeenten Maastricht en Meerssen en de Provincie Limburg tekenden op 22 januari 2006 de aanvullende Bestuursovereenkomst. In de Bestuursovereenkomst van 2003 was een kostenraming van € 360 miljoen voorzien. In het aanvullend bestuurlijk akkoord van februari 2006 is een projectbudget van € 631,3 miljoen vastgesteld. Dit omvat € 499 miljoen van het Rijk, € 87,7 miljoen van Maastricht, € 1 miljoen van Meerssen en € 43,6 miljoen van de Provincie Limburg. Aanleiding voor verhoging van het projectbudget waren extra kosten voor een bredere tunnel van 2 x 3 rijstroken plus weefvakken, vraagstukken en risico's rond luchtkwaliteit, grondwaterstromen en bodemgesteldheid en kosten voor de planfase.

De aanvullende Bestuursovereenkomst bevat aanvullende afspraken over:

- BTW, plankosten, indexering, onderlinge verrekeningen.
- Een (financiële) risicobeheersing op basis van nieuwe inzichten in (milieu) technische vraagstukken rond bodem, water en lucht.
- Realisatie van een bredere tunnel met 2 x 4 rijstroken, inclusief weefvakken.
- Uitwerking van bovenstaande afspraken in een samenwerkingsovereenkomst waarin de rechten en verplichtingen van alle partijen worden vastgelegd.'

Uit het voorwoord van de Startnotitie van juni 2004 van H.I.D. ir. F.M. Post

'Deze startnotitie markeert de herstart van de planvorming voor het Tracéwetplichtige onderdeel van het integrale Project A2 Maastricht.

Het Tracéwetplichtige onderdeel betreft de A2-passage door Maastricht.

De publicatie van deze startnotitie is tegelijk een impuls voor de dialoog met bewoners, belangengroeperingen, overheden en het bedrijfsleven.

De lange voorgeschiedenis van het Project A2 Maastricht heeft ertoe geleid dat wij ons er nu samen met de gemeente Maastricht, de gemeente Meerssen en de provincie Limburg sterk voor maken om snelheid te betrachten. Dit komt tot uiting in de in januari 2003 getekende Bestuursovereenkomst.'

Planvorming in drie fasen:

inrichting project: Ambitiedocument/aanbesteding/verankering

V.1 Inrichting project: Ambitiedocument, fase 1

Bestuursovereenkomst en participatie

Voordat een infrastructureel werk qua planvorming en uitvoering van start kan gaan, doorloopt het idee van zo'n werk een lange procedure, waarbij de invloed van de burger beperkt is.

Belangengroeperingen, gemeenten, provincies lobbyen voor het aanleggen van een weg om bestaande problemen (verkeersinfarcten, onveiligheid, hinder) op te lossen of de bereikbaarheid te verbeteren. Het is het stadium dat meerdere belanghebbenden een beroep doen op minister en kamerleden om een project een plek te geven in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT).

In die fase kan van alles gebeuren, maar lobby en overleg eindigen doorgaans met het nemen van een bestuursbesluit, waarin alle betrokken overheden met elkaar vastleggen dat er een werk zal worden aangelegd en welke de condities zijn waaronder dat gebeurt.

De burger is soms zijdelings betrokken door het bepleiten van aandacht voor het probleem. Maar hij heeft part nog deel aan de randvoorwaarden waaronder dat kan gebeuren.

De Bestuursovereenkomst is het begin van een lang proces en levert door de wijze van tot stand komen vaak ook de basis voor verzet van de burgers. Die komen weliswaar aan bod in de eerstvolgende stap: de startnotitie, waarin de Bestuursovereenkomst verder wordt uitgewerkt, maar door deze volgorde is het kwaad bloed al gezet en liggen de eerste hobbels op de weg.

Zo is het gegaan in Maastricht, waarin bij een derde poging om tot verbetering van het verkeerssysteem A2 Maastricht te komen, eerst een afspraak werd gemaakt op politiek/bestuurlijk niveau, waarna het proces kon starten. Omdat het de derde keer was, had de burgerij wel enig idee over het probleem.

Voor een soepel en burgervriendelijk project is het dus nodig al in de fase van voorbereiding van de Bestuursovereenkomst peilingen te houden en overleg met betrokkenen te voeren of – als dat niet realiseerbaar is om te verdedigen redenen – marge in de overeenkomst in te bouwen qua inrichting van het project en beschikbare gelden (wisselgeld). Dit is een taak van het rijk, maar ook van de provinciale en lokale autoriteiten die al vroeg betrokken zijn, vaak om het project gevraagd hebben en die uiteindelijk op Provinciale Staten- en Raadsniveau verantwoording zullen moeten afleggen.

Startnotitie en MER-rapportage

De participatiemogelijkheden bij de startnotitie en de MER-rapportage zijn wettelijk verankerd. Toevoegingen zijn wettelijk niet verplicht, maar worden aan de planverantwoordelijken overgelaten. Zij laten zich bij hun keuze leiden door de verhouding met de burgers en het gegeven dat hun positie in procedures sterker wordt naarmate zij beter overleg met de burger hebben gehad.

Omdat de MER-procedure voor het Project A2 Maastricht over 9 alternatieven ging, zowel door als om de stad, nodigde het A2-Buurtplatform ook vertegenwoordigers uit van de buurten Vroendaal, Eyldergaard en De Heeg, gelegen langs één van de alternatieven voor de rondweg.

•

Inrichting Project A2 Maastricht: Ambitiedocument

Uit Ambitiedocument april 2007
Vraagspecificatie 1, blz 57 en 58

‘Er is een groot draagvlak voor de ondertunneling van de A2 passage Maastricht, maar bewoners en belanghebbenden maken zich wel zorgen over de bereikbaarheid en (milieu)overlast gedurende de periode van uitvoering. In het Programma van Eisen zijn eisen gesteld aan de bereikbaarheid en milieusituatie tijdens de uitvoering van het Project A2 Maastricht. In dit hoofdstuk zijn deze samengevat. De marktpartijen worden uitgedaagd ‘alles uit de kast te halen’ om de doorstroming en de bereikbaarheid tijdens de bouw te garanderen. Daarom is de situatie in de periode van uitvoering één van de punten waarmee de marktpartijen extra kwaliteit of meerwaarde kunnen geven aan hun plan.’

‘Wens 12: Om de hinder van de bouwwerkzaamheden voor de doorstroming en bereikbaarheid verder te verminderen, is het wenselijk de uitvoeringstijd van het werk zo beperkt mogelijk te houden. Ook de te gebruiken bouwfasering kan helpen om de overlast te beperken. Het is wenselijk extra (verkeers)maatregelen te treffen gericht op de doorstroming en bereikbaarheid.’

‘Wens 13: Het is wenselijk de hinder voor de omgeving tijdens de uitvoering zoveel mogelijk te beperken. Hinder is een combinatie van de mate van overlast (met name geluid, stof en trillingen) en de tijdsduur daarvan. Daarom is het gewenst:

- *De uitvoeringstijd van veel hinder opleverende activiteiten zo kort mogelijk te houden.*
- *Bij de te gebruiken bouwmethode overlast zoveel mogelijk te voorkomen.”*

Uit Ambitiedocument blz. 64 d.d. december 2006

‘Het resultaat van Dialoofase III, drie voorlopige biedingen voor een integraal gebiedsontwerp, wordt aan de bevolking en alle andere betrokkenen ter consultatie voorgelegd. De marktpartijen zullen hun plannen zelf in het openbaar toelichten. Alle reacties vanuit de bevolking en andere betrokkenen worden gebundeld in een openbaar document. Het bevoegd gezag zal in een consultatiedocument op basis van alle reacties aangeven welke reacties naar hun mening door de marktpartijen in hun plannen moeten worden verwerkt, welke gewenst zijn en welke niet nodig geacht worden.’

•

Uit de reactie van het A2-Buurtenplatform op het Ambitiedocument

“Zoals u verderop zult lezen is dit een verdeelde reactie.

Daarom is het goed nog eens onder de aandacht te brengen dat:

- *de meningen van de afzonderlijke buurten leidend zijn en de opvattingen van de afzonderlijke buurten weergeven;*
- *en dat deze reactie moet worden gezien als verklarend en aanvullend;*
- *maar ook als een signaal hoe de bevolking van Maastricht via haar buurtplatform zich vele inspanningen getroost heeft om een zo belangrijk infrastructureel werk voor de stad, samen met de overheden, tot een optimaal gedragen en hoogwaardig resultaat te brengen.”*

Het A2-Buurtenplatform deed dat, zich realiserend dat daardoor een verdeeld advies van het A2-Buurtenplatform zeer reëel zou zijn en dientengevolge de invloed bij de besluitvorming beperkt. Een edel standpunt, zeker, maar door de uitkomst (verdeeld advies) niet in het belang van de buurten die een rondweg verkozen boven een tracé door de stad. De inbreng beperkte zich mede daardoor tot het niveau van informeren/raadplegen.

In een zeer vroeg stadium, op het moment dat de startnotitie met de bevolking werd besproken en de MER-rapportage met de buitenwereld werd gedeeld, werd het A2-Buurtenplatform geconsulteerd over het Programma van Eisen. Het feit als zodanig was opzienbarend omdat het volstrekt ongebruikelijk was om in die fase burgers te raadplegen. Wellicht nog opzienbender was dat op een aantal essentiële punten het Programma van Eisen werd aangepast aan de wensen van buurten en bedrijven. Te noemen zijn het aantal motorvoertuigen per etmaal (mve) op de Parklaan (nu Groene Loper), milieueisen zoals fijnstof en geluid, bereikbaarheid en voorzieningen tijdens de bouw.

Het is zaak de extra participatiemogelijkheden zo vroeg mogelijk te bieden, zodat de vertaling van de inbreng in het document kan worden verwerkt alvorens het publiek wordt gemaakt. Geef de marges aan voor verandering en participatie, zodat burgers reële verwachtingen krijgen. Die extra mogelijkheden zijn in deze fase geboden bij het Ambitiedocument.

Ambitiedocument

De inbreng bij het Ambitiedocument was bijzonder, omdat de informatie ruimhartig werd gegeven en de inbreng die het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform hadden gegeven in belangrijke mate ook in het Ambitiedocument waren meegenomen. Het niveau van inbreng naderde daardoor het stadium van ‘beoordelen’. Door aan het eisenpakket een wensenpakket toe te voegen werden alle opties, ook die van de platforms boven tafel gehouden, waardoor de consortia zich tot beide pakketten moesten verhouden. In deze fase bleek ook dat op een aantal gevoelige thema’s als milieu (fijnstof, geluid, grondwater) het Ambitiedocument eisen en wensen bevatte die aansloten bij wat de platforms eerder naar voren hadden gebracht. De aanbestedingsfase kreeg daardoor een document mee dat in sterke mate aansloot bij wat de platforms wensten. Zorgen bleven bestaan over haalbaarheid milieueisen, tijdens de bouw, motorvoertuigen per etmaal in de Parklaan, geluidhindervoorzieningen Amby en dergelijke. Hoewel niet in formele zin – het was immers ook de opvatting van de opdrachtgevers – is hier sprake van participatie op het niveau van besluiten/beslissen.

Aanbesteding en gunning

In gesprek met de consortia

Tijdens het aanbestedingstraject in 2009 zijn het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform twee maal in de positie geweest met de consortia te spreken. Allereerst bij de start van het ontwerpproces in juli 2008, vervolgens hebben de platforms voorinformatie ontvangen op de dag voor publicatie. Op de ontwerpen is gereageerd op 19 november 2009 in gesprekken met de consortia. Het A2-Buurtenplatform had als onderliggende documenten paraat ‘de Tunnel Verdiept’ en ‘Nadere Toetsingskaders’.

Parallel werd het publiek geconsulteerd. De ruimte om te reageren was beperkt. Met name mocht er geen voorkeur voor een der consortia worden uitgesproken op basis van de aanbestedingsregels. Wittevrouwenveld Actief deed dat wel en kreeg als reactie van het Projectbureau A2 Maastricht: *“Door het uitspreken van een voorkeur voor een van de drie plannen, houdt u zich helaas niet aan de spelregels van de Consultatie. Deze spelregels zijn uitgebreid met u via het A2-Buurtenplatform indringend en uitvoerig besproken. U zult begrijpen dat wij inhoudelijk niets met uw voorkeur kunnen en zullen doen”*.

Inbreng krijgen bij de opstelling van het Programma van Eisen is al bijzonder. Ronduit spectaculair is de gelegenheid die het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform werd geboden om in het zeer nauw luisterend en vertrouwelijk/geheim proces van aanbesteden met de consortia te mogen spreken.

De kans geven was één, het vervolgens alle partijen in het gareel houden om zich aan de regels van het aanbestedingsproces te houden, dat eventueel gefrustreerd kan worden met grote gevolgen, was twee. Uit de uiteindelijke aanbiedingen bleek dat er goed geluisterd is.

Aanbesteding

Uit Gunningsadvies van 19 juni 2009

‘Het plan Avenue2 resulteert ook in een aanmerkelijk meer robuust en duurzaam verkeerssysteem. Via de gekozen tunnelconfiguratie, waarbij het doorgaand verkeer wordt gescheiden van het herkomst/bestemmingsverkeer, wordt de doorstroming op de A2/E25 en de bereikbaarheid van de stad sterker verbeterd.

De ontwerpkeuze voor een dubbellaags tunnel leidt tot een situatie, waarin veel verkeer (het doorgaande en het stedelijk/regionale) via de tunnel wordt verwerkt. Op maaiveld resteert een laan met een ontsluitende functie en een beperkte verkeersintensiteit. Dit is gunstig voor de leefbaarheid (luchtkwaliteit en geluidsbelasting aan de gevel) en verblijfskwaliteit op het maaiveld. Er worden daarmee voorwaarden gecreëerd voor een aantrekkelijk woonmilieu dat in contrast staat met de huidige situatie.

De kwaliteit van het maaiveld schept de nodige voorwaarden voor de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied, waar een milieu kan worden gemaakt van een kleinschalig lokaal stedelijk weefsel met Maastrichtse identiteit. Door de toepassing van een gestapelde tunnel kan het ruimtebeslag bovendien beperkt blijven, wat gunstig is voor inrichting van het maaiveld. Daardoor toont ook bij dit plan het voorziene stadsbeeld aangenaam en kondigt een voor Maastricht vertrouwd en kwalitatief hoogwaardig woonmilieu aan’.

V.2 Aanbesteding en gunning, fase 2

De aanbestedingsprocedure verliep volgens de strenge regels van de Europese aanbesteding, waarbij vertrouwelijkheid en geheimhouding, mede om redenen van concurrentie en onderlinge beïnvloeding, zware eisen waren. Vanuit dat gezichtspunt is het begrijpelijk dat in de fase van inschrijving consortia en eerste selectie amper betrokkenheid van het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform mogelijk was. Des te opmerkelijker was het dat de platforms de mogelijkheid kregen tot overleg met de 3 overgebleven consortia. De platforms kregen voluit de mogelijkheid hun invulling van eisen en wensen te verwoorden en in de uiteindelijke ontwerpplannen bleek ook dat er geluisterd was en dat met aansprekende punten rekening was gehouden. Een niet verplichte vorm van participatie, ‘spectaculair’ in relatie met de strikte procedure-regels van de openbare aanbesteding, behandeld als een vorm van serieus advies, niet bindend, maar wel richtinggevend. De platforms hebben deze betrokkenheid als zeer positief ervaren, omdat zij al hun eisen en wensen kwijt konden en achteraf konden constateren dat er serieus was geluisterd en vele suggesties waren opgepakt en waren terug te vinden in het ontwerp.

Verdere toespitsing van het advies op de belangen van de buurten zou het advies aan verbeeldingskracht hebben doen toenemen.

De gunningprocedure verliep verder volgens de strikte procedures van de Europese aanbesteding. Een poging van het A2-Buurtenplatform om ontvangen te worden door de ‘Gunningadviescommissie’ werd niet gehonoreerd.

Verankering

Elementen uit de correspondentie:

13 augustus 2010: A2-Buurtenplatform geeft haar zienswijze op OTB en zendt begeleidende brief aan Projectdirecteur A2 Maastricht met als hoofdtoon: wij willen ook graag in de uitvoeringsfase nauw betrokken zijn.

In de zienswijze schreef het A2-Buurtenplatform:

“Het Projectbureau A2 Maastricht heeft zich veel moeite getroost om aan de vele vragen en wensen tegemoet te komen, vragen te beantwoorden en plannen aan te passen. Dat levert een positief resultaat op, hetgeen overigens niet wegneemt dat er nog openstaande zaken zijn die ons verontrusten, die wij graag veranderd zien, waaromtrent wij toezeggingen willen hebben, c.q. afspraken willen maken.

Wij gaan ervan uit dat de met ons op vele punten gemaakte afspraken over weg, tunnel, intensiteiten, milieu (geluid, lucht, bodem, grondwater), natuur, stedenbouw, groen, cultuur, hinder, schade en tijdelijke voorzieningen overeenkomstig die afspraken zijn opgenomen. De stukken zijn zo uitgebreid en gedetailleerd dat wij niet alle tot in detail hebben bestudeerd en uitgezocht. Goede trouw is hierbij uitgangspunt.”

Op 17 januari 2011 beantwoordt de Projectdirecteur A2 Maastricht de brief van 13 augustus 2010 als volgt:

“Als ik de brief goed lees en mede op basis van het overleg met u vraagt u, toegespitst op vele concrete punten, het vervolgproces van de realisering van de Groene Loper in nauw overleg en in goede communicatie met buurten en burgers te doen. Ik wil dat graag toezeggen.

De wijze waarop A2-Buurtenplatform en Projectbureau A2 Maastricht in de afgelopen jaren hebben samengewerkt en naar een gezamenlijk resultaat hebben toegewerkt, zulks ondanks de verschillen van opvatting en met respect daarvoor, wil ik graag vervolgen door het A2-Buurtenplatform op een actieve en prominente wijze te betrekken bij de verdere uitwerking en ontwikkeling van de Groene Loper. Ik zal dat doen met inachtneming van de kaders door Minister en raad gesteld en – waar nodig en in overleg met u – gebruikmakend van de marges die bij uitwerking en detaillering mogelijk zijn, gericht op een optimaal resultaat voor stad en bewoners.

Het Projectbureau A2 Maastricht is voornemens, om in het verlengde van de afspraken en werkwijze waarop we tot dusver hebben samen gewerkt, het overleg te continueren en proactief het A2-Buurtenplatform in te schakelen bij de verdere uitwerking. Het betreft dan alle thema's in uw brief genoemd: het verkeer, de situatie tijdens de bouw, geluid, de inrichting/aankleding van geluidschermen, luchtkwaliteit, grondwater, natuur en landschap en evaluatie programma, planschade, nadeelcompensatie en klachtenregeling. Met een aantal punten zijn we inmiddels begonnen en heeft al overleg plaats gevonden”.

Antwoord A2-Buurtenplatform op brief Projectbureau A2 Maastricht 17 januari 2011, d.d. 20 januari 2011:

“Het A2-Buurtenplatform heeft in haar vergadering op 18 januari 2011 geworsteld met de vraag of tegen het Tracébesluit van Minister Schultz van Infrastructuur en Milieu nog beroep bij de Raad van State zou moeten worden aangetekend.

Uiteindelijk heeft het A2-Buurtenplatform daarvan afgezien, zulks ondanks een aantal bij de leden levende bezwaren, omdat hetgeen het A2-Buurtenplatform wil bereiken naar haar overtuiging eerder tot stand komt door een goede samenwerking tussen alle participanten die de ‘A2’ gaan realiseren en het A2-Buurtenplatform dan via een beroepsprocedure. Uw brief van 17 januari 2011, in de vergadering toegelicht door Franci van Weert, heeft bij het nemen van die beslissing geholpen.

Uw toezegging om het vervolgproces van de Groene Loper in nauw overleg en in goede communicatie met de buurten en de burgers te doen, is hetgeen de buurten en de bewoners willen horen.”

Daarmee is in feite het gentlemen agreement inzake gezamenlijke inspanningen in de uitvoeringsfase beklonken.

V.3 Verankering in Tracébesluit en Bestemmingsplannen, fase 3

Nadat Avenue2 als winnaar uit de aanbestedingsprocedure was gekomen en het werk aan haar werd gegund, startte het proces van verankering van die gunning in - conform de regel van rijk (Tracébesluit) en gemeente (bestemmingsplannen) - onherroepelijke besluiten. De geldende procedures zijn gevolgd en informatie werd meer dan strikt nodig gegeven.

Bijzonder was het besluit van het A2-Buurtenplatform om af te zien van beroep bij de Raad van State ten aanzien van het Tracébesluit naar aanleiding van een brief van de Projectdirecteur A2 Maastricht, inhoudend de suggestie een aantal spelende zaken via een gentlemen agreement af te wikkelen. De opdrachtgever gaf hierbij zijn sterke positie in de procedure bij de Raad van State prijs. Het A2-Buurtenplatform verloor haar kansen in de procedure maar kon wel rekenen op een optimale inspanning om voorliggende zaken te regelen.

Gentlemen agreement in plaats van beroep op Raad van State

De participatie organisatie, zoals opgezet voor het Project A2 Maastricht kan door zijn structuur, bemensing en werkwijze bijdragen aan een sfeer van vertrouwen. In zo'n situatie is het niet altijd nodig resterende verschillen van inzicht via de daarvoor aangereikte wettelijke procedures af te wikkelen. Het kan ook anders, zoals in dit project is gepraktiseerd op het moment dat de vraag bij het A2-Buurtenplatform aan de orde kwam: stellen wij beroep in tegen het Tracébesluit bij de Raad van State?

Het A2-Buurtenplatform besloot dat niet te doen en te kiezen voor het sluiten van een gentlemen agreement met het Projectbureau A2 Maastricht. Inspanningsafspraken werden gemaakt tussen partijen:

- over zaken die procedureel voor opdrachtgever zeer kansrijk waren;
- waarbij voor de burgers speelde dat in goed overleg het maximaal haalbare kon worden bereikt op basis van een proces van geven en nemen.

De burgers moesten afwegen dat procederen en verliezen voor hen een uitkomst nul opleverde. En ze moesten het vertrouwen hebben dat de inspanning die Projectbureau A2 Maastricht verklaarde te leveren ook reëel was en iets kon opleveren.

De afwikkeling heeft laten zien dat:

- het Projectbureau A2 Maastricht de inspanningsverplichting waar heeft gemaakt;
- de buurten een aantal zaken voor elkaar hebben gekregen waarvan het voor hen hoogst onzeker was of dat bij het doorzetten van een procedure ook zou zijn gelukt.

Een te bepleiten methode.

Mijlpaal op 16 mei 2014: de bouwkuip is uitgegraven.
In ruim 2 jaar is meer dan 1.400.000 m³ grond, grind en mergel uit de bouwkuip gehaald.

V.4 Samenvattend ten aanzien van de fasen 1 t/m 3 met betrekking tot de resultaten, die in de planvormingsfase zijn behaald

Qua verhoudingen en proces:

- 1 Goede verhoudingen en communicatie op basis van vertrouwen en respect.
- 2 Gemakkelijke toegankelijkheid partijen over en weer.
- 3 Vroegtijdige informatie, waardoor onrust wordt voorkomen.

Qua inhoud:

- 1 Meerderheid A2-Buurtenplatform koos voor tracé door de stad, dat later ook het gekozen ontwerp bleek te zijn.
- 2 Eisen en wensen uit het Ambitiedocument, door A2-Buurtenplatform ondersteund, zijn ook opgenomen in het plan van Avenue2;
- 3 Een maximaal aantal punten, ingebracht in de procedures van het Tracébesluit en de bestemmingsplannen, zijn overgenomen.
- 4 Een aantal heikele punten zijn via een gentlemen agreement weggehouden bij Raad van State en in een open proces besproken en afgewikkeld.

Samenvattend kan geconstateerd worden dat de deelname en betrokkenheid van burgers ruimhartig is opgezet en dat vele wensen van burgers en A2-Buurtenplatform in het gegunde ontwerp zijn meegenomen. Daarmee is een goede basis gelegd voor de uitvoeringsfase.

Opvallende evaluatiepunten zijn:

- 1 Geen betrokkenheid burgers in fase Bestuursovereenkomst.
- 2 Uitbreiding A2-Buurtenplatform met enkele buurten aan oostkant Maastricht, waardoor geen eensluidend advies kon worden gegeven over de MER alternatieven, waardoor de positie van het A2-Buurtenplatform in die fase verzwakte.
- 3 Beïnvloedingsruimte werd steeds beperkter doordat via trechtering keuzes werden gemaakt en alternatieven uitgesloten. Hierbij gold de protocolafpraak dat bij overeenstemming na uitleg, extra onderzoek en discussie, het A2-Buurtenplatform en het Projectbureau A2 Maastricht zich aan die afspraak zouden houden en beide partijen niet met aanvullende wensen/eisen zouden komen (voorbeeld filtering tunnel).
- 4 Betrokkenheid bij Programma van Eisen en het aanbestedingsproces in de vorm van gesprekken met de drie consortia.
- 5 Afspraak met Projectbureau A2 Maastricht: gentlemen agreement over enkele thema's, waardoor van beroep bij Raad van State werd afgezien.

“

Met name de inzet van de pastoor van de Lourdeskerk heeft voor de buurt Wittevrouwenveld veel begrip voor het werk gebracht, maar heeft ook veel good will gebracht bij diegenen die het werk realiseerden. Voorbeelden daarvan zijn het plaatsen van het Barbarabeeld en de bijeenkomsten in de kerk.

Bauke Lobbezoo, Directeur Infrastructuur Avenue2

“

Heilige Barbara, patrones van o.a. de tunnelbouwers

Pastoor Mattie Jeukens ofm zegent de 20-persoons zitbank in.

hoofdstuk

VI HET MAKEN VAN HET PROJECT A2 MAASTRICHT (fase 4)

Het maakproces betreft:

- 1 Inhoudelijke deelprojecten.
- 2 Proces en organisatie.
3. Bouwplaats/tijdens de bouw.

Typologie van het maakproces

De uitvoeringsfase verschilt sterk van de planfase, omdat de kaders vastliggen en er minder ruimte tot veranderen is. De aard van de participatie betreft:

- deelprojecten die nog uitgewerkt moeten worden;
- de uitvoering van de werkzaamheden;
- de daarover gemaakte afspraken;
- de erbij optredende hinder.

In die fase is op vele vaak kleine punten overleg gevoerd en zijn afspraken gemaakt om de hinder tijdens de uitvoering zo beperkt mogelijk te houden. Het gaat meestal om kleinschaliger punten binnen de marges van het plan en frequentere contacten over uitwerking plan en uitvoering. Er ligt veel nadruk op het proces: worden de afspraken nagekomen, wordt het vastgestelde plan uitgevoerd, worden de afspraken 'tijdens de bouw' goed nageleefd en wordt er optimaal gecommuniceerd. Maar de verdere invulling van het gegunde ontwerp kan ook majeure veranderingen betreffen, zoals ten aanzien van de Groene Loper, de versnelde aanleg van de verknoping A2/A79 en het toevoegen van de Sibematunnel.

1 Algemeen

De participatieladder met de elementen informeren, consulteren, adviseren, be-oordelen, besluiten en beslissen als treden van toenemende betrokkenheid, aanlegend tegen de rollen die het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform bij het Project A2 Maas-tricht hebben gespeeld, heeft de volgende thema’s van vergaande beïnvloeding laten zien.

1.1 De effecten op het proces:

- De sfeer is door deze wijze van organisatie in positieve zin bevorderd, waardoor een aantal bewegingen in het project mogelijk waren.
- Als het A2-Buurtenplatform instemde, bleken ook de burgers uit die buurt zich daarin te kunnen vinden.
- De manier waarop het A2-Buurtenplatform zijn werk deed, beïnvloedde ook de bouwer bij de voorbereiding van het project.
- Omdat het A2-Buurtenplatform er politiek gezien ook toe deed, werd met de wensen zeer serieus rekening gehouden.

1.2 Zwaarwegende inbreng:

- Inbreng bij het Programma van Eisen en de aanbesteding: het vroegtijdig inschakelen en naar voren kunnen brengen van voor burgers belangrijke items heeft het ontwerp beïnvloed.
- Het geven van meer informatie dan wettelijk verplicht was.
- Ingrijpende wijzigingen in het plan op grond van wensen van buurten en bedrijven:
 - Het verdiept aanleggen van de Paardentunnel.
 - Het naar voren halen van de aansluiting met de Beatrixhaven (A2 A79)/inrijden deel fly over.
 - Het handhaven van de Gemeenteflat.
 - De wand- en dakconstructie bij de Gemeenteflat.
 - De invulling van het profiel van de Groene Loper.
 - De aanpassing van de rioleringsplannen als noodzakelijk gebleken aanpassing in het werk.
 - De aanleg van de Sibematunnel.
 - Geschikt maken alle tunnelbuizen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.
 - Diverse aanpassingen in omleidingsroutes.

1.3 Overige beïnvloedingen zijn onder meer:

- De trappen ter weerszijde van de Groene Loper bij het viaduct ten noorden van Nazareth.
- Geluidscherm en de daarbij aangebrachte groenvoorziening in Amby.
- Tijdelijk geluidscherm langs de tijdelijke N2 achter de woningen aan de Professor Kernstraat.
- De duur van de handhaving van de fiets- voetgangersverbindingen.
- De buurten faciliterende voorzieningen op het vlak van voorkomen hinder, overlast, ondersteuning.
- Tijdelijke bruggen voor voetgangers en fietsers.

VI.1 Inhoudelijke deelprojecten

1 Macro aanpassingen:
De Groene Loper, afslag 52 naar Beatrixhaven en Sibematunnel

Participatie heeft tot mooie en ingrijpende resultaten geleid. Drie macro gevolgen springen in het oog:

1 Groene Loper

De transformatie van de nieuwe bovengrondse Stadsboulevard, later Parklaan/Groene Loper genoemd, van een weg voor 20.000 motorvoertuigen per etmaal en bijpassende groenvoorzieningen naar een Groene Loper met hoge verblijfskwaliteit, waarop alleen bestemmingsverkeer (8.000 mve ca) is toegelaten, is een uniek, ingrijpend en opvallend resultaat van de participatie. Leefbaarheidsaspecten prevaleerden vanwege de doelstellingen: barrières opheffen en integratie wijken.

Daardoor ontstond een profiel met een brede middenstrook voor voetgangers en fietsers, twee éénrichtingswegen met daarnaast een breed trottoir. In het profiel zijn 6 rijen bomen opgenomen. Een resultaat van participatie, in stappen bereikt, dat heel bijzonder is. Voor het A2-Buurtenplatform waren de kernpunten:

- noord-zuid oriëntatie doorbreken door oost-west accenten in grijs en groen;
- fiets- en voetgangersverbindingen;
- meer groen in de wijken/diverse bomen/Buitengoed Geul & Maas;
- water en kunst inbrengen.

Op meerdere plekken is die inbreng zichtbaar in minutieuze ontwerpen van de oost-west relaties zoals de Kersenstrip, Voltastraat en Generaal Eisenhowerstraat.

2 De nieuwe afslag 52 naar Beatrixhaven met voorrang opleveren en in gebruik nemen
Vanaf de start is door het bedrijfsleven gepleit voor bereikbaarheid van met name de Beatrixhaven en de middenstand in de aanliggende buurten. Mede daardoor is het plan zo ingericht dat de aansluiting A2/A79 - Beatrixhaven twee jaar eerder dan voorzien in gebruik kon worden genomen, met als bijkomend gevolg dat de Geusselt-kruising werd ontlast. Die wens vervulde de door de buurt Nazareth einde jaren '90 naar voren gebrachte eis dat een vernieuwd verkeerssysteem A2 Maastricht geen afslag zou mogen hebben die door de wijk Nazareth zou lopen.

‘Maar ook na die belangrijke keuze voor de Groene Loper bleef het A2-Bedrijvenplatform er op gefocust dat iedereen beseftte: ‘tijdens de verbouwing gaat de verkoop gewoon door’. Daar lag de zorg en dat kreeg veel aandacht’. (Uit bijdrage A2-Bedrijvenplatform aan het jaarverslag 2016.)

3 Sibematunnel

Een opmerkelijk resultaat van de participatie is het aanpassen van de fietsroutes rond het Europaplein door het opnemen van een extra fietstunnel (Sibematunnel). Qua proces was er niet alleen een wijziging van het Project A2 Maastricht nodig, maar ook een aanpassing van het gemeentelijk fietspadenplan (een bevoegdheid van de raad). Qua financiering moesten de door het Projectbureau A2 Maastricht vertegenwoordigde opdrachtgevers overtuigd worden van de kwaliteit van de oplossing – niet door allen gedeeld – en van de bereidheid de benodigde gelden ter beschikking te stellen. De vertegenwoordigers van de buurt Heer in het A2-Buurtenplatform hebben vanaf het moment dat de contouren van het plan bekend waren gepleit voor die aangepaste vorm van de fietsroute Kennedysingel - Akersteenweg.

Nieuw Centrum Maastricht-Oost, fase 1 gebiedsontwikkeling

Centrum Maastricht-Oost

Eén project heeft het gehele proces doorlopen en is inmiddels in uitvoering. Het omvat de rotonde aan de Scharnerweg, de Gemeenteflat (opdrachtgever Avenue2/Projectbureau A2 Maastricht), de beide pleinen/parken (opdrachtgever gemeente) en de nieuwbouw van Albert Heijn aan de Scharnerweg.

In de co-design sessie waren de mogelijkheden verkend en Albert Heijn werd mede daardoor overtuigd van de wenselijkheid van nieuwbouw. Met betrekking tot de Gemeenteflat waren de meest marktconforme woningen in het zicht gekomen, waardoor daarvoor een investeerder/bouwer kon worden gevonden. De gemeente gaf meer financiële ruimte om de beide parken aan te pakken.

De gesprekken met het A2-Buurtenplatform spitsten zich toe op een aantal open vagen uit de co-design sessie (verkeersoplossing kruising, toegang tot Albert Heijn, verplaatsing bushalte naar Scharnerweg, inrichting pleinen/parken en het al dan niet behouden van het Limburgs Bevrijdingsmonument van Charles Eyck op het Koningsplein). Hoewel grote delen van het plan buiten de Avenue2 verantwoordelijkheid vielen, werd het integrale plan toch met het A2-Buurtenplatform besproken.

Na toelichting werden de co-design punten bushalteverplaatsing en rotonde Scharnerweg geaccepteerd, werd de inrichting van de pleinen/parken doorgeschoven naar de gemeente, die daartoe een klankbordgroep had geformeerd en restte ter bespreking de nieuwbouw van Albert Heijn, de parkeervoorziening en de entree.

Het proces werd gecompliceerd doordat een werkgroep - naast het A2-Buurtenplatform - als belangenbehartiger optrad. In de werkgroep zaten ook leden van het A2-Buurtenplatform, waardoor een belangenconflict en gespannenheid met het protocol ontstond. Vele toelichtingen zijn gegeven over verkeersoplossing, parkeervoorziening en bouwplan, uitmondend in een toelichting van alle aspecten op 22 juni 2015, die voor het A2-Buurtenplatform als voldoende en acceptabel werd gezien. Die instemming stond niet in de weg dat burgers voorziening vroegen en in beroep gingen tijdens de officiële bestemmingsplan- en bouwvergunning procedure.

Nieuw Centrum Maastricht-Oost fase 1 gebiedsontwikkeling

Waarom Wittevrouwenveld uittrad

Het uittreden van Wittevrouwenveld Actief had meerdere redenen. Op de allereerste plaats speelde een rol dat de gemeente van de buurten een andere inzet verwachtte en dat Wittevrouwenveld de combinatie van die vernieuwde inzet en de inzet voor het A2-Buurtenplatform te zwaar vond. Daar kwam bij dat de Groene Loper nog als enige punt op de agenda stond en dat de inbreng van het A2-Buurtenplatform op dat plan in voldoende mate was besproken. De aanleiding tot deze conclusie werd mede ingegeven door de discussie met betrekking tot de werkgroep De Groene Loper en de daaraan gekoppelde vertrouwenskwestie.

Een fietstunnel onder de kruising Europaplein lag daarbij het meest voor de hand. Avenue2 en Projectbureau A2 Maastricht vonden die oplossing niet nodig/geen verbetering en te kostbaar. Hier kwamen de gevolgen van het design & construct concept om de hoek kijken. Omdat de bevoegdheid van het A2-Buurtenplatform zich beperkte tot het Project A2 Maastricht was een initiatief richting gemeente en provincie niet mogelijk. Voor de buurt Heer lag daar geen belemmering en samen met de fietsersbond hebben zij die koers in gang zet. Het A2-Buurtenplatform ondersteunde die poging in de wetenschap dat bij een wijziging van het beleid, waardoor een fietstunnel mogelijk werd, het thema weer op de agenda van het A2-Buurtenplatform terecht zou komen. Wijziging van beleid zou, wat de fietstunnel betreft, echter alleen soelaas bieden als er ook gelden beschikbaar zouden komen. De inspanningen werden beloond. Mede met hulp van de provincie werd het gemeentelijk beleid aangepast en de raad stelde het nodige krediet beschikbaar, waardoor Avenue2 de ruimte kreeg om de fietstunnel alsnog in het uitvoeringsplan op te nemen. Het leidde tot een feestelijke opening op 22 april 2017.

2 Micro aanpassingen

1 Nieuw Centrum Maastricht-Oost, fase 1 gebiedsontwikkeling

Terwijl het Project A2 Maastricht nog volop in aanleg was, werd al begonnen met het verkennen van de mogelijkheid om de bouwlocaties langs de Groene Loper in te vullen. In een co-design sessie werd het gebied rond de rotonde Scharnerweg verkend en ingevuld. Albert Heijn Scharn, Gemeenteflat, Konings- en Oranjeplein en Scharnerweg/Groene Loper met de aansluiting op de bestaande spoorwegtunnel waren onderdeel van het plan.

Het aantal betrokkenen (Albert Heijn, ontwikkelaar Gemeenteflat, Avenue2, gemeente Maastricht), maakte het vinden van een oplossing niet gemakkelijk. Buurtenplatforms hebben hier volop meegedaan en tot het laatst gewezen op voor de buurt essentiële punten, als verplaatsing bushalte, ontsluiting parkeerterrein en behoud Limburgs bevrijdingsmonument. Hoewel het aantal participanten het nemen van een besluit complex maakte en dientengevolge compromissen gesloten moesten worden, leidde de co-design sessie tot mooie resultaten voor het A2-Buurtenplatform.

2 Flats ter weerszijden N2

De flats ter weerszijden van de N2 tussen Geusselt en Voltastraat zijn maar zijdelings onderwerp van belangenbehartiging door het A2-Buurtenplatform geweest. De flatbewoners hebben zich al in een vroegtijdig stadium via hun adviseur van de Vereniging van Eigenaren verenigd en hebben afzonderlijk hun belangen behartigd. Twee aspecten springen daarbij in het oog. Allereerst de wijze waarop aankondiging van de aanleg van de weg gekoppeld is met een gelijktijdig aanbod van de gemeente om de flats van de bewoners te kopen. Door deze sociaal maatschappelijke insteek, die weliswaar tot heftige discussies leidde, werd de goede toon aangeslagen. Een tweede succesvol element is het recentelijk zonder rumoer/soepel vrijmaken van de flats van tijdelijke huurders (blokken 1, 3, 4 en 5), die er soms al jaren woonden.

Amby

Het oplossen van problemen in de wijk Amby, met name de geluidschermen en de inbedding in het groen, alsmede de fietsoversteekplaats aan de noordzijde, heeft jarenlang op de agenda gestaan.

Bij de schermen en het groen speelde de verwachting in Amby dat de in hun ogen gemaakte fout rond 2000 om geen scherm te plaatsen in het kader van de A79 nu zou worden hersteld. Het gentlemen agreement uit 2009 waarin werd toegezegd tot het uiterste te gaan bij het oplossen van problemen voedde die verwachting. Uiteindelijk is een plan uitgevoerd dat de instemming had, maar waarvan de uitvoering nog steeds aandacht vraagt.

Bij de fietsoversteekplaats speelde de verantwoordelijkheidsverdeling tussen het Project A2 Maastricht en gemeente Maastricht een rol, die uiteindelijk met een afspraak is geregeld en inmiddels is gerealiseerd.

Filteren bij tunnelmonden

Filteren bij tunnelmonden: een toezegging binnenhalen en opnieuw beginnen.

Het verzoek van actiegroep Klaor Loch om de tunnelmonden te filteren is wel serieus benaderd door de heer Hauzer een toelichting te laten geven, nader onderzoek te bepleiten en een brief aan de raad te schrijven. De kern van die brief van 19 februari 2010 luidde:

“Na de besluitvorming omtrent het te kiezen alternatief is een beweging op gang gekomen, die aandacht vraagt voor nieuwe inzichten met betrekking tot de gezondheidsrisico’s van de verschillende vormen van fijnstof en de mogelijkheden van zuivering via filtering van de vervuilde lucht in de tunnel. Het A2-Buurtenplatform heeft zich daarover laten informeren. Daarbij is gebleken dat op basis van die informatie op dit moment niet zonder meer kan worden geconcludeerd dat filtering een betere eindsituatie schept en filtering – indien gewenst en mogelijk – zonder noemenswaardige wijzigingen qua duur, kosten en inhoud gerealiseerd kan worden.

Het A2-Buurtenplatform juicht uiteraard iedere verbetering toe en stelt zich daarmee op het standpunt dat – los van het Project A2 Maastricht – op een serieuze wijze moet worden onderzocht of de geboden filteroplossingen via een validatie onderzoek met betrekking tot de werking van de filtering en de afname van de gezondheidsrisico’s binnen de hiervoor verwoorde randvoorwaarden mogelijk zijn.”

3 Amby, geluidscherm/groenvoorziening/lichtmasten/trajectcontrole/fietsoversteek

Over de door de wijk Amby gewenste invulling van het Project A2 Maastricht is jarenlang gesproken en de afspraken zijn nog steeds onderwerp van gesprek. Een langdurig proces dus, waarbij met name het verleden (de naar het oordeel van de buurt gewekte verwachting in 2003, dat bij de aanleg van het Project A2 Maastricht alsnog geluidwerende voorzieningen zouden worden aangelegd) een dominante rol speelde.

Op basis van het gentlemen agreement zijn verder meer dan wettelijk verplichte stappen gezet met betrekking tot geluidwerende voorziening en groenaanleg.

De fietsoversteekplaats aan de noordzijde van Amby is in overleg tussen bouwer en gemeente Maastricht opgelost en aangebracht.

De (traject)controle is door de bevoegde instanties instanties gemotiveerd afgewezen en over een vorm van permanente aandacht voor het thema snelheidscontrole wordt nog overleg gepleegd.

4 Voorzieningen rond Nazareth

Voor de start van het Project A2 Maastricht heeft de buurt Nazareth via actie al weten te bereiken dat een afslag van de A2 naar de Beatrixhaven niet via de buurt zou lopen. Naast dit op voorhand bereikte resultaat heeft Nazareth vanaf de start ingezet op bereikbaarheid en leefbaarheid, zowel gericht op het eindresultaat als voor de duur van het bouwen van het verkeerssysteem A2 Maastricht. De verbreding van de Severentunnel en het tijdstip van uitvoeren (na ingebruikname Groene Loper vanaf Geusselt tot Vaeshartelt) waren daarbij belangrijke aandachtspunten, die overeenkomstig hun wensen zijn gerealiseerd.

De door de buurt bepleite en ook gerealiseerde aanleg van trappen ter weerszijden van de Groene Loper ter hoogte van de loop- en fietsbrug ‘de Wielerbaan’ over de A2 maakt de bereikbaarheid niet alleen beter, maar laat de Groene Loper ook aansluiten op de nieuwe groenstructuur tussen A2 en zaagtandflats.

5 Filteren tunnel

De discussie rond het filteren van de tunnel begon nadat het Project A2 Maastricht was gegund aan Avenue2, die ten aanzien van de fijnstof een plan had gepresenteerd dat volledig aan de strengste Europese norm voldeed. Een plan zoals door A2-Buurtenplatform bepleit. In de relatie opdrachtgever - A2-Buurtenplatform speelde vervolgens de kwestie of het - gelet op de afspraken in het protocol - gepast was om na overeenstemming een nieuw verzoek/eis op tafel te leggen. “Binnenhalen en opnieuw beginnen” staat op gespannen voet met de onderlinge afspraken in het protocol.

Het A2-Buurtenplatform is een overlegorgaan, niet een actiegroep. De persoon die het thema aankaartte was naast lid van het A2-Buurtenplatform ook voorzitter van de actiegroep Klaor Loch. Vanuit die laatste positie, die hem uiteraard volledig de vrijheid gaf om voor filtering van de tunnel te gaan, pleitte hij er ook in het A2-Buurtenplatform voor om stelling te nemen voor de filtering.

Die houding werd door het A2-Buurtenplatform afgewezen. Wel werd een pleidooi om de Minister te vragen onderzoek te doen, ondersteund.

6 Overstap van hevelconstructie voor grondwater naar sifonoplossing

De bouwer had de ruimte om nieuwe oplossingen te bedenken, mits het resultaat maar overeind bleek. Zo heeft hij de voorziene hevelconstructie voor grondwater vervangen door een sifonconstructie. Daarvoor was het nodig al voorzieningen ten behoeve van de sifons aan te brengen nog voordat een besluit over het niet maken van hevels kon worden genomen.

Planschade/nadeelcompensatie

Uitvoering van (grote) infrastructurele werken kunnen nadeel berokkenen aan mensen die in de nabijheid wonen of werken.

In hoofdlijnen betreft het drie categorieën:

- 1 Planschade: schade geleden door de bepalingen van een bestemmingsplan.
- 2 Nadeelcompensatie: schade geleden door de uitvoering van het werk.
- 3 Privaatrechtelijke schade, die ontstaat door onrechtmatig handelen, ongelukken e.d.

Planschade wordt afgewikkeld via de gemeente, die bestemmingsplannen vaststelt.

De raad is de beslissende instantie, er is beroep mogelijk op de Raad van State.

Nadeelcompensatie wordt bij dit soort werken afgewikkeld door Rijkswaterstaat, die daarvoor een onafhankelijke commissie heeft ingesteld. Ook hier is beroep bij de Raad van State de laatste mogelijkheid.

De jurisprudentie maakt duidelijk dat er getoetst wordt aan zes criteria. Het belangrijkste is de voorzienbaarheid. De jurisprudentie heeft als hoofdlijn dat het allereerste moment waarop een plan gecommuniceerd is, bepalend is voor de toetsing van nadeel. In Maastricht was dat 1995.

In het gezamenlijk overleg van 12 februari 2014 werd omtrent de aantallen aanvragen planschade en/of nadeelcompensatie meegedeeld:

Van de 33 aanvragen zijn er 29 afgewezen op de voorzienbaarheid en 2 op het normaal maatschappelijk risico.

Voor de 2 toekenningen geldt:

Toekenning 1 bedrijf: de uitkering vanwege nadeelcompensatie wordt hier toegekend vanwege inkomensderving. Het verdienmodel van het bedrijf was anders dan dat van de bedrijven in het projectgebied. Het bedrijf is daarom onevenredig getroffen ten opzichte van de andere bedrijven in het projectgebied. En er was geen sprake van voorzienbaarheid.

Toekenning 2 particulier: Er was geen sprake van voorzienbaarheid.

In een tweetal gevallen is er een parallel gelegd met planschade.

In het gezamenlijk overleg van 29 februari 2016 wordt gemeld dat het Onafhankelijk Infopunt Schade A2 Maastricht is opgeheven.

VI.2 Inhoudelijke resultaten met betrekking tot proces en organisatie

Allereerst is het goed te constateren dat de onderlinge relatie van vertrouwen en respect ook in de uitvoeringsfase aanwezig was en dat Projectbureau A2 Maastricht en Avenue2 een aantal organisatorische en personele aanpassingen hebben doorgevoerd die de uitvoering van het Projectbureau A2 Maastricht en de relatie met het A2-Buurtentplatform en het A2-Bedrijvenplatform hebben verbeterd.

Dat waren:

- 1 De organisatie aan de zijde van Projectbureau A2 Maastricht en bouwer Avenue2 in de vorm van het samenvoegen van communicatiemedewerkers in één team, het aanstellen van twee Omgevingsmanagers, die met name ook de contacten met de beide platforms onderhielden en de benoeming van drie A2-Stewards die als aanspreekpersonen in het veld opereerden.
- 2 Het operationeel maken van Servicelijn Maastricht-Oost, waar burgers met hun vragen en klachten terecht konden (bijhouden, volgen, bespreken, corrigeren/handhaven).
- 3 De introductie van een jaarplan op verzoek van het A2-Buurtentplatform, waardoor tijdige planning en informatie werd verbeterd.
- 4 Het instellen van een Onafhankelijk Infopunt Schade A2 Maastricht ter ondersteuning van mensen die denken dat er sprake is van planschade of nadeelcompensatie. Opmerkelijk is dat Projectbureau A2 Maastricht en de bouwer Avenue2 de faciliteit hebben geschapen om een planschade/nadeelcompensatie kwestie ter beoordeling te kunnen voorleggen aan een groep eindejaarsstudenten van de Universiteit Maastricht onder leiding van een hoogleraar. Die groep bracht een advies uit over de haalbaarheid van een claim. Het verzoek om de bewijslast om te keren werd niet gehonoreerd. Vervolgens bepaalden betrokkenen zelf of en zo ja, hoe ze verder wilden gaan met die claim. Het aanreiken van deze faciliteit aan bewoners leverde goodwill op en nam na verloop van de eerste jaren ook de onzekerheid weg met betrekking tot het al dan niet kansrijk zijn van een claim. Met name over het criterium voorzienbaarheid moest in een vroegtijdig stadium duidelijkheid worden verschaft, eventueel door jurisprudentie over het uitgangstijdstip uit te lokken. Het thema schade was vanaf dat moment geen punt meer. Het Onafhankelijk Infopunt Schade A2 Maastricht heeft naar genoegen gewerkt tussen 2011 en 2016.

“

De uitkijkposten zijn een voorbeeld van ruimhartig informeren en betrekken van de bevolking. Voor de burgers is van belang dat zij zien wat er gebeurt en ook het besef krijgen hoe ingewikkeld zo’n werk is. Een parallel inzicht dat moet ontstaan is dat de mensen die het werk uitvoeren zich realiseren hoeveel hinder en overlast ze voor burgers veroorzaken. Naast de uitkijkpunten hebben de A2-Stewards daarin een belangrijke rol vervuld omdat hun werkwijze in twee richtingen verliep.

Het met elkaar in gesprek brengen van de werkers aan de weg met de burgers en bedrijven werkt positief naar beide kanten: de burger begrijpt de complexiteit van het werk en de werkers realiseren zich de hinder en overlast.

“

Bauke Lobbezoo, Directeur Infrastructuur Avenue2

De kern van de samenwerking wordt andermaal bevestigd:

- 1 Betrek burgers tijdig op basis van een gedetailleerd plan.
- 2 Probeer de oplossing als een proces te accepteren.
- 3 Vertrouwen/duurzaam samenwerkingsverband tussen het A2-Buurtenplatform en Projectbureau A2 Maastricht en vice versa.
- 4 Stem verwachtingen vooraf goed af.
- 5 Creëer ruimte in het plan, de planning, het planologisch besluit, de budgetten (omgevingsbudget) en in het contract.
- 6 Indien die ruimte er niet is, doe dan geen andere participatie dan ‘informeren’.
- 7 Afspraak is afspraak.

- 5 Evaluatie als kwaliteitsbewaking
Evalueren is een permanente bezigheid. Het A2-Buurtenplatform heeft dat regelmatig gedaan, hoewel het niet formeel geregeld was in het protocol. In de fase van planvorming (inrichting project, aanbesteding en verankering) gaf iedere stap aanleiding tot reflectie. In de fase van uitvoering werden de evaluatiemomenten nadrukkelijk gepland als volgt:

a Start van de uitvoering, 2010-2011

Eind 2010 bepleitte het A2-Buurtenplatform handhaving van het platform om de volgende redenen:

- Doorontwikkelen plannen.
- Detailleren plannen.
- Toezicht op naleving afspraken.
- Brugfunctie voor het bespreken van volhardende klachten op bestuurlijk niveau.

De Projectdirecteur A2 Maastricht reageerde daarop positief, mede namens de bouwer Avenue2. Daarmee werd een belangrijke stap gezet, omdat opdrachtgever en bouwer samen de noodzaak en het nut van A2-Buurten- en Bedrijvenplatform onderschreven. De wijze waarop de platforms hun rol hebben ingevuld in de planvormingsfase heeft het vertrouwen om zo door te gaan bevestigd.

b Dag van de Dialoog als evaluatie-instrument, 2013-2014

Wij schrijven 2014.

Het project is in de fase dat ‘boven de grond’ wordt gewerkt. Wat nu wordt gemaakt, bepaalt het beeld van de gekozen oplossing. Dit zien en beleven de buurtbewoners elke dag weer.

De kern van de gesprekken op de Dag van de Dialoog betreft ‘verbinden’, in ruime zin. De evaluatiegesprekken benadrukken nog eens de overlegstructuur die gekozen is voor deze participatieaanpak: redelijke partijen met soms tegengestelde belangen proberen samen hun problemen op te lossen, wensen te realiseren, kritische punten bespreekbaar te maken. Het gentlemen agreement bij de start van de uitvoeringsfase verdiepte die overlegstructuur nog eens.

c Evaluatie positie A2-Buurtenplatform in relatie met gebiedsontwikkeling rond Groene Loper

In mei 2015 herhaalt de Projectdirecteur A2 Maastricht de eerder gemaakte afspraak omtrent de positie van het A2-Buurtenplatform, inhoudend:

- dat het A2-Buurtenplatform als vertegenwoordiging van de buurten blijft bestaan.
- dat het A2-Buurtenplatform zowel een rol heeft met betrekking tot het verkeerssysteem en de Groene Loper, zoals in de afgelopen jaren gepraktiseerd, als een overall rol met betrekking tot de invulling van de bouwterreinen via het co-design concept.

Daarmee is de positie van de buurtinbreng verzekerd, los van hetgeen de gemeente op het gebied van de buurtbetrokkenheid aan nieuw beleid formuleert.

Kadernotitie ten behoeve van het overleg A2-Buurtenplatform

met de Projectdirectie A2 Maastricht en de bouwer Avenue, december 2015:

In het verlengde van de vergadering van 7 december heeft het A2-Buurtenplatform gesproken over een kaderagenda voor de komende tijd. Daarbij zijn de volgende punten als permanente aandachtspunten benoemd:

- 1 Doorontwikkelen plannen, het uitwerken van de grote lijnen.
 - 2 Detailleren, van grof naar fijn.
 - 3 Toezicht op de naleving met behulp van Servicelijn Maastricht-Oost en afdeling handhaving.
 - 4 Brugfunctie tussen projectleiding en buurten.
 - 5 Informatie en coördinatie.
-

Conflictbeheersing

Uit overlegvergadering 19 oktober 2015

Directie A2 Maastricht

De Directie A2 Maastricht geeft aan de argumenten voor continuering A2-Buurtenplatform te hebben gehoord. Deze argumenten zijn becommentarieerd vanuit de insteek van iedere buurt, maar eveneens vanuit het belang voor het totale Project A2 Maastricht. Het is een bewuste keuze geweest, 10 jaar geleden, om in het brede concept van Maastricht-Oost zowel een A2-Buurtenplatform als een A2-Bedrijvenplatform op te richten. Het generieke beeld is dat dit zijn meerwaarde heeft bewezen. Het Project A2 Maastricht geldt als landelijk voorbeeld voor de wijze waarop publiek en privaat zich open en transparant tot elkaar verhouden. Het persoonlijke beeld van de Projectdirecteur A2 Maastricht sluit hierop aan en bevestigt de bestaanswaarde als ook de spiegel functie van het A2-Buurtenplatform.

De Directeur Gebiedsontwikkeling A2 benadrukt andermaal de bijzondere situatie tussen opdrachtgever, opdrachtnemer en het A2-Buurtenplatform. “Koester de successen”, zoals ook de Voorzitter A2-Buurtenplatform in zijn reactie heeft aangegeven. Avenue2 wil graag verder gaan en in interactie zijn met de omgeving op basis van het co-design concept. Dat wil zeggen, interactie over gebiedsontwikkeling met betrokken deelgebieden en niet zozeer met het gehele A2-Buurtenplatform.

De Projectdirecteur A2 Maastricht geeft aan dat met het woord vertrouwen niet aan de orde is of men het wel of niet eens is met elkaar over A2 gerelateerde zaken. Het gaat hier om het functioneren in zowel het A2-Buurtenplatform als in de werkgroep De Groene Loper, hetgeen een niet te begrijpen dubbelrol inhoudt.

Ten aanzien van de afbakening is in het A2-Buurtenplatform op 12 oktober 2015 het volgende afgesproken:

‘Ten aanzien van de deelname van de leden van het A2-Buurtenplatform aan de werkgroep De Groene Loper wordt vastgesteld dat die deelname vanzelfsprekend is vanuit de rol van het A2-Buurtenplatform te informeren en geïnformeerd te worden. De inbreng van de leden van het A2-Buurtenplatform in de werkgroep is echter niet gezichtsbepalend, hetgeen hieruit moet blijken dat de uitingen van de werkgroep niet namens het betrokken lid of namens het A2-Buurtenplatform worden gedaan (via het noemen of ondertekening). De betrokken leden van het A2-Buurtenplatform nemen op zich daarover sluitende afspraken binnen/met de werkgroep te maken. Wanneer naar het oordeel van de werkgroep een moment gekomen is om zich naar buiten te uiten, sluiten leden van het A2-Buurtenplatform in de werkgroep kort met de Voorzitter van het A2-Buurtenplatform. Samen bepalen zij of het overleg met de directies van Projectbureau A2 Maastricht en Avenue2 feitelijk is afgerond.’

d Conflictbeheersing via evaluatie

De in 2015 ontstane tegenstelling tussen deelnemers overlegvergadering en de werkgroep De Groene Loper, zich toespitsend op de dubbelrollen van leden van zowel het A2-Buurtenplatform als de werkgroep, leidde tot evaluerende besprekingen over met name dat aspect.

Een aanscherping van het protocol op die rollenproblematiek werd vastgesteld, luidend:

‘Als burgers in een eerder stadium dan het moment van afsluiten van het overleg in het overleg A2-Buurtenplatform/Directies hun opvattingen willen bepleiten en uitdragen, staat dat hun uiteraard vrij. Hiervan zal pro-actief melding worden gemaakt. Leden van het A2-Buurtenplatform spannen zich in om het thema dan alsnog op het niveau van de overlegvergadering bespreekbaar te maken. Tot het moment dat in de overlegvergadering expliciet is geconcludeerd omtrent een thema zien de leden van het A2-Buurtenplatform af van het naar buiten vertolken van opvattingen via brieven, voorziening en beroep’.

e Afronding A2-Buurtenplatform en overstap naar projectgerichte betrokkenheid

In 2016/2017 is het naderend einde van de aanleg van de infrastructuur van het Project A2 Maastricht aanleiding om in afrondende zin te evalueren tegen de achtergrond van de vraag: hoe nu verder met participatie na het gereed komen van de Groene Loper. Het A2-Buurtenplatform pleit voor doorgaan met als taakopdracht:

- bewaking van de afspraken, de uitkomsten en de functionaliteit van de gerealiseerde infrastructuur en het verblijfsklimaat van de Groene Loper
- begeleiden gebiedsontwikkeling bouwlocaties
- nieuwe aandacht voor duurzaamheid.

De Projectdirecteur A2 Maastricht en Directeur Gebiedsontwikkeling Avenue2 pleitten voor doorgaan met het betrekken van burgers, maar dan in de vorm van project gericht.

Tot die laatste aanpak werd besloten. De overkoepelende zaken zullen in de toekomst door de beide directeuren met de buurten Nazareth, Wittevrouwenveld, Wyckerpoort, Scharn en Heer worden afgestemd en besproken.

De bewoners van de Bauduinstraat kregen in een periode van 8 jaar door initiatieven vanuit de A2, de gemeente en de corporaties veel te maken met hinder veroorzakende projecten:

- Renovatie woningen
- Sloop woningen
- Vernieuwing riool
- Omleggen leidingen
- Nieuwe bestrating
- Werkverkeer
- Kijkpost
- Realiseren Project A2 Maastricht
- Aanleg Groene Loper

Recent overzicht klachten

Aantal meldingen uitgesplitst per Buurt/Oppercategorie = A2 Project			
Binnenkomst >= 1-1-2011 < 30-09-2017			
	V16	V18	Totaal
24 Wittevrouwenveld **	1841	829	2670
24 Wyckerpoort	1340	454	1794
22 Nazareth	711	96	807
26 Scharn	557	140	697
11 Binnenstad *	583	14	597
25 Amby	503	49	552
27 Heer	133	69	202
29 Randwyck	68	13	81
22 Limmel	41	24	65
6 Wyck/Céramique	38	20	58
22 Beatrixhaven	28	13	41
28 De Heeg	26	8	34

* Het aantal meldingen dat staat genoteerd bij 'City'/Binnenstad wordt verklaard door het feit dat meldingen die per e-mail e/o internet binnenkomen, automatisch worden geregistreerd onder 'Mosa  Forum'.

** het aantal meldingen bij Wittevrouwenveld wordt verhoogd door alle meldingen die ook binnenkomen voor het A2 Informatiecentrum (Stadionplein - vragen om informatie, rondleidingen en folders).

VI.3 Inhoudelijke resultaten met betrekking tot de bouwplaats/ tijdens de bouw

Tijdens de bouw is een groot aantal voorzieningen getroffen. Op de vormgeving en invulling daarvan heeft het A2-Buurtenplatform grote invloed gehad. Zonder volledig te zijn betreft dat de volgende 12 punten:

- 1 Voorbereiden werkterrein, verleggen leidingen, riolen, omleidingen
Ver voor de start, toen de procedures nog in volle gang waren, werd gestart met het in gereedheid brengen van het werkterrein. Een fase, waarin de directe aanwonenden al volop de overlast van de aanleg van het Project A2 Maastricht ervoeren. Voorkomen was geen optie, minimaal houden van de overlast wel. Door de mensen tijdig en op maat te informeren, alternatieven te bieden waar mogelijk, hinder te beperken en diverse werken op elkaar af te stemmen, werd een klimaat geschapen, waarin burgers de overlast verdroegen Dat kwam ook doordat zij zicht kregen op het eindresultaat, dat hun leefomgeving zou optimaliseren.
- 2 Aanleg Koning Willem-Alexandertunnel
De aanleg van de tunnel zelf was een enorm karwei, waarbij voor de buurten en het doorgaande verkeer door Maastricht veel overlast was voorzien. Niet alleen de doorstroming vereiste permanente maatregelen op de maat van de stand van het werk, ook de tunnel bracht veel hinder veroorzakende werkzaamheden met zich mee, zoals:
 - Steltonplaten in- en uittrillen.
 - Werkverkeer zandvervoer en betonstort/tunneltrein.
 - Kraan bij de rotonde Scharnerweg
 - Oversteekplaatsen.

De betrokken buurtenplatforms spraken in die periode intensief mee over:

- maatregelen om de bereikbaarheid te garanderen;
- het aanpassen van het werkplan door de zogenaamde' tunneltrein naar elkaar toe te laten werken;
- het nakomen van afspraken inzake het zo min mogelijk rijden door de aangrenzende buurten en voorkomen hinder.

- 3 Containers als geluidwal ter hoogte van de afgebroken flats aan de Professor Kernstraat
A2-Buurtenplatform pleitte voor een adequate geluidwerende voorziening, omdat de tijdelijke geluidafscherming circa 4 jaar dienst moest gaan doen. Dat leidde tot aanpassing van de geplande beperkte voorziening door een aarden wal van 2   3 meter met daar bovenop containers.

De Koning Willem-Alexandertunnel

Het in en uit de bouwput trillen van 24 meter lange steltonplaten veroorzaakte een enorme geluidhinder. Voor bewoners van woningen naast de bouwput was dat zeer hinderlijk, op het onverdraagzame af. De bouwer zorgde voor een permanente uitwijkplaats in een gemeenschapshuis met de bijpassende faciliteiten.

Projecten van Makelaars van de Tussentijd

- 1 Groene Voorloper
- 2 Kunst op de containergeluidswal
- 3 Beweegtuin
- 4 My way or the highway
- 5 Green043 Bikepark
- 6 Onbegrensd verlicht

E-normen materieel

Reactie Directeur Avenue2 op 24 januari 2012 aan de buurt Wittevrouwenveld/A2-Buurtenplatform naar aanleiding van toezegging van Avenue2 om milieuvriendelijk materieel in te zetten.

Zo stuurt Avenue2 een brief aan alle onderaannemers en aan alle bedrijven die ressorteren onder Ballast Nedam of Strukton, waarin wordt aangegeven: *“dat er vanaf komende week door ons extra zal worden gelet op de milieuklasse van de voertuigen. Wij zullen aangeven dat voertuigen van Klasse III niet meer voor de werkzaamheden mogen worden ingezet (tenzij niet anders beschikbaar), maar dat er tenminste sprake moet zijn van voertuigen die aan Klasse IV emissienormen voldoen. Sterker nog, indien Klasse V voertuigen beschikbaar zijn, geniet het gebruik daarvan onze voorkeur. Hierbij moet worden bedacht dat Klasse V pas eind 2009 van kracht is geworden en dat veel bedrijven nog niet in voldoende mate over zulk materieel beschikken. Deze toezegging wordt in de komende jaren gemonitord”.*

- 4 Drie loopbruggen over bouwput voor voetgangers/fietsers
- Over de bouwput zijn ten behoeve van voetgangers en fietsers drie tijdelijke bruggen geplaatst. Die hebben gefunctioneerd in de periode tussen 2010 en 2017. Het gaat om:
- de Bauduinstraatbrug (Schepen Roosenstraat en professor Quixstraat);
 - de Maartensbrug (Noormannensingel - Frankenstraat);
 - de Heerderwegbrug (Heerderweg - Adelbert van Scharnlaan).

- 5 Rotonde Scharnerweg/Voltakruising tijdens bouw
- De rotonde Scharnerweg is een voorbeeld van te late agendering van de voorgenomen werkzaamheden (afsluiting om tijdelijke brug te leggen), wat richting A2-Buurten- en A2-Bedrijvenplatform een noodprocedure mogelijk maakte. Bij dezelfde voorziening bij de Voltastraat werd dezelfde fout niet andermaal gemaakt.
- 6 Tijdelijke bestemmingen van braakliggende terreinen, die pas in de periode 2018 – 2026 zouden worden ingevuld, werd mede op aandringen van het A2-Buurtenplatform geregeld via Makelaars van de Tussentijd. De realisering bleek moeilijker dan verwacht, omdat het aantal 'beren' op de weg groot bleek te zijn.
 - 7 Bewaking E-normen machinerieën en vrachtauto's
- De vrachtwagens en andere machinerieën voor de bouw zorgden voor veel uitstoot op en ter weerszijden van het werkterrein. Het thema heeft lang op de agenda gestaan. Vooral door blijven aandringen op vrachtauto's met beperkte uitstoot (E-norm IV en V) kwam daarover een afspraak met bijpassende monitoring tot stand.
- 8 Sproeien bouwplaats bij droogte

Gezamenlijk planten van de eerste bomen in het nieuwe stadspark Maastricht-Oost.

Buitenlandse werknemers (2013)

In het gezamenlijk overleg van 11 december 2013 is hier het volgende over gezegd:

“De Projectdirecteur A2 Maastricht geeft een beeld van de situatie zoals ook gecommuniceerd is in de media en welke in te zien is via www.a2maastricht.nl :

- De vakbonden maken een thema van de inzet van buitenlandse werknemers, ingegeven vanuit het oogpunt van concurrentie en arbeidsverdringing.
- De Stuurgroep A2 Maastricht heeft een expertcommissie ingesteld.
- De conclusie van de expertcommissie is:
 - de CAO Bouw is niet volledig toegepast;
 - er heeft geen uitbuiting plaatsgevonden.
- De Raad van Bestuur Avenue2 heeft de volgende maatregelen aangegeven:
 - Avenue2 betaalt de in rekening gebrachte huisvestingskosten terug.
 - Avenue2 zorgt voor een goede regeling rond VCA-pasjes.
 - Ook wordt de bewaking en controle van het aantal arbeidsuren aangescherpt.
- De rechter heeft 11 december 2013 het zogenaamde derdenbeslag opgeheven. Het Technische Bureau voor Bouwnijverheid had beslag gelegd op de vorderingen die Rimec heeft op Avenue2 in het kader van verrichte werkzaamheden.
- De uitspraak is belangrijk voor de werknemers van Rimec en voor de voortgang van de uitvoering van het Project A2 Maastricht. Rimec kan nu zelf haar betalingsverplichtingen aan de Portugese werknemers voldoen.
- Inhoudelijk kan Avenue2 nog niet reageren. Het vonnis moet eerst goed bestudeerd worden. Ondertussen gaat Avenue2 verder met het uitwerken van de aanbevelingen van de expertcommissie”.

In essentie is het geen thema van het A2-Buurtenplatform. Informatie is uiteraard wel wenselijk, gelet ook op het rumoer dat rond deze kwestie was ontstaan.

9 Harde aanpak door handhaving van vrachtrijders die door de wijken rijden
Handhaving gemeente Maastricht werkte nauw samen met de Servicelijn Maastricht-Oost waar alle klachten, signalen en vragen samen kwamen. Handhaving hield een dagelijkse briefing, waardoor snel gereageerd kon worden. Communicatie verliep via de A2 website. Handhaving beschikt over de middelen waarschuwing, stilleggen, aanschrijving en oplegging dwangsom.

10 Voortuintjes woningen Oranjeplein, zijde Scham

Dit betrof:

- In verband met het verplaatsen en vernieuwen van leidingen zijn de voortuinen en hekwerken eerst weggehaald.
- Na gereedkomen van deze werkzaamheden zijn de tuinen en hekwerken conform de oorspronkelijke situatie teruggeplaatst.

11 Beperking werkuren in relatie met geluid.

12 Buitenlandse werknemers

Over de betaling van buitenlandse werknemers ontstond veel rumoer. Allereerst over de vraag of geen Nederlandse werknemers beschikbaar waren en verder over de kortingen ten behoeve van wonen en vervoer, die excessief waren. Op basis van een onafhankelijk advies zijn de door de Ierse onderneming, die de arbeiders leverde, gemaakte fouten gecorrigeerd. Verder onderzoek van Justitie heeft niet tot het oordeel, dat er sprake zou zijn van verwijtbaar gedrag, geleid.

Samenvattend ten aanzien van de uitvoering

Het geheel van deze maatregelen en de ontvankelijkheid daarvoor bij het Projectbureau A2 Maastricht en de bouwer Avenue2 leidde veelal tot een goed klimaat rond de bouwplaats en tussen werkers en burgers.

Dat neemt niet weg dat juist de hinderpunten het vaakst aanleiding tot klachten en meldingen gaven bij de Servicelijn Maastricht-Oost en via de buurtplatforms en het A2-Buurtenplatform. Vele zaken konden door de korte lijnen snel worden opgelost, andere waren hardnekkig, kwamen vaker terug en vroegen permanente attentie, zoals rijden van werkverkeer door de buurten, sproeien bij droog weer, nakomen afspraken en tijdig informeren. De interne- en overlegvergaderingen gaven veel ruimte voor de vragen van alledag, concrete punten, ontstane irritaties, zoals uit de lange rondvragen in de verslagen van die vergaderingen blijkt. Het betrof dan zaken als:

- Het tijdig informeren/betrekken van A2-Buurtenplatform en burgers: het proces loopt en mag niet gestoord worden. Het leidde tot faits accomplis situaties.
- Verschillende werelden tussen beleidsmakers, uitvoerders en participanten.
- Nakomen van afspraken, noodzaak te blijven klagen over dezelfde punten: hinder van geluid, stof.
- Helderheid en directheid ten aanzien van besluitvorming. Nee zeggen en dat uitleggen en daarmee basta bleek voor opdrachtgever en bouwer niet altijd gemakkelijk.
- Uitleggen van met name basisgegevens voor ontwerpen en uitvoeren in de vorm van modellen (met name `verkeer, milieu en dergelijke).
- Milieuthema's: fijnstof, geluid, grondwater.

“

Het onvoldoende strikt naleven van ‘afpraak is afspraak’ en ‘tijdig informeren’ was niet alleen een terecht gevoel van het A2-Buurtenplatform, maar leefde ook intern. Het gezamenlijk team communicatie heeft dat aangepakt door naar de werkvloer te gaan om zo tijdige informatie op te halen en vervolgens weer te kunnen communiceren. Zo ontstond een nieuwe cyclus die door partijen uiteindelijk als prettig werd ervaren volgens het jaarplan in A2-Buurtenplatform/overlegvergadering.

“

Desirée Florie, Manager Communicatie A2 Maastricht

“

Een kritische noot naar het A2-Buurtenplatform is zonder meer dat een enkeling op momenten de indruk gaf meer voor eigen parochie dan voor de buurt te spreken en dat er ook stokpaardjes werden gereden. In zijn algemeenheid is de kritiek vanuit het A2-Buurtenplatform op het vlak van afspraak is afspraak en tijdig informeren wel een herkenningspunt. Het gaat dan niet om het algemene beeld maar veel meer om incidenten waarbij wijzigingen in het plan noodzakelijk bleken die op de korte termijn onvoldoende en onvoldoende snel werden gecommuniceerd. Van de andere kant moet gewoon worden geconstateerd dat een organisatie als het A2-Buurtenplatform met de bemensing die er was ervoor gezorgd heeft dat de betrokken buurten voldoende werden betrokken en burgers geen aanleiding meer zagen om zich afzonderlijk tot het projectbureau of de aannemer te wenden.

De samenwerking van de bouwer Avenue2 met het A2-Buurtenplatform is goed. Dat komt ook omdat vanaf het begin veel is geïnvesteerd in communicatie en samenwerking. Bij het begin was de angst dat zo’n buurtenplatform te veel invloed zou krijgen omdat onvoldoende helder was omschreven wat wel en wat niet tot de taak van een buurtenplatform behoort. Het belang van een goede relatie staat buiten kijf. De manier waarop gewerkt wordt is essentieel voor de bevolking die immers de overlast ondervindt. Daar komt nog bij dat tijdens het werk vaak wijzigingen nodig zijn die een extra belasting kunnen vormen, zoals de wijziging van het rioleringssysteem die al werkende noodzakelijk bleek.

“

Bauke Lobbezoo, Directeur Infrastructuur A2 Maastricht

“

Voor de realisering van het Project A2 Maastricht waren 600 vergunningen vereist (WABO betreffende onder meer kap-, bouw-, aanleg-, milieu-, monumenten-, inritvergunning e.a.). Kenmerkend is dat er – op een enkele uitzondering na – geen voorzieningen zijn gevraagd en geen beroepen zijn ingesteld. Er is een duidelijke relatie met de manier waarop participatie is geregeld.

Als de informatie aan de voorzijde van een vergunningenproces goed geregeld is, heeft dat aanwijsbaar rendement in de afwikkeling van de vergunning.

“

Jan Martinussen, Omgevingsmanager Project A2 Maastricht

Volharding een deugd?!

Het eindoordeel van allen die de realisering van dit Project A2 Maastricht hebben gevolgd, van nabij of op afstand, is positief. Knap werk, binnen tijd en budget, rekening houdend met de direct omwonenden en degenen die de stad wilden bezoeken of ze passeerden. Lof dus. De inzet van het A2-Buurtenplatform heeft daarbij goed geholpen

Afgebroken flats aan de President Rooseveltlaan.

De Voorzitter van het A2-Buurtenplatform reflecteert

Hoe zit dat nu: trots, tevredenheid, mooi resultaat, serieus genomen zijn en toch regelmatig gemopper en onvrede?
Al analyserend blijkt:

- Het zijn de kleine irritaties in een goed geleid proces, die voortkomen uit de spanning tussen de dynamiek van de bouwput, die snelle beslissingen vraagt en de regel de burgers tevoren te raadplegen.
- Er is een algemeen gevoel van twijfel en ongeloof dat wat modellen berekenen op allerlei gebied (milieu, verkeersbelasting) straks ook werkelijkheid wordt.
- Er zijn altijd - vaak kleinere - punten die lang trekken en beeldbepalend dreigen te worden voor het geheel (fietsoversteek Amby, voetgangers op rotonde Scharnerweg, als voorbeelden).
- De menselijke neiging de gemakkelijkste weg te kiezen in plaats van de aangegeven omleiding te volgen.
- Er zijn altijd knopen door te hakken, onderwerpen waarover verschil van mening blijft en waarover de bouwer uiteindelijk beslist.

Tegenover die terechte irritaties en oneffenheden staan een grote mate van betrokken worden en vroegtijdig informatie krijgen en dientengevolge aanmerkelijke beïnvloedingen door burgers en bedrijven, zoals:

- De bereikbaarheid en dientengevolge naar voren halen van de aansluiting A2/A79;
- Inrichting van de Groene Loper;
- Voetgangers-/fietsvoorzieningen tijdens de bouw en in de eindsituatie;
- Vervoer gevaarlijke stoffen door alle tunnelbuizen;
- Geluid- en groenvoorzieningen Amby;
- Het beschikbaar stellen van middelen voor het betrekken van Oranje- en Koningsplein bij de herinrichting.

De gerestaureerde Gemeenteflat in 2017.

Ad Lutters, Math Dupuits en Bennie van Est, A2-Buurtenplatform.

hoofdstuk VII GEBIEDSONTWIKKELING (FASE 5)

Vanaf 2015 kwam er meer aandacht voor de invulling van een 10-tal terreinen waarop het woningbouw- en kantorenprogramma, als voorzien in het plan (1.100 woningen en 30.000 m2 kantoren), zou worden gerealiseerd.

Avenue2 trok een Directeur Gebiedsontwikkeling aan die dit onderdeel van de overeenkomst moest gaan invullen. Hij nam deel aan de overlegvergaderingen en vanaf dat moment was de gebiedsontwikkeling een vast agendapunt.

Bij de gebiedsontwikkeling is gebruik gemaakt van een co-design aanpak. Alle betrokkenen uit bedrijfsleven, burgerij en overheid bespreken gezamenlijk een thema op basis van informatie en gedachtewisseling die vervolgens tot keuzes leidt. Dat is gebeurd bij de co-design sessies over wijkaanpak, marktsessie, strategiesessie, Centrum Maastricht-Oost en de transitie aanpak.

VII.1 A2-Buurtenplatform en gebiedsontwikkeling

Er werd binnen het A2-Buurtenplatform niet gelijk gedacht over de methode, met name ten aanzien van het thema of deelname wel of niet tot beperking van de inbreng van partijen heeft geleid. De doelen en resultaten waren vaak macro van aard, terwijl de buurten wensen op microniveau hadden.

Als voorbeeld zou kunnen dienen Centrum Maastricht-Oost waarin mooie resultaten zijn geboekt op het punt van:

- de Gemeenteflat;
- de nieuwbouw van Albert Heijn;
- de investeringen van de gemeente in het park;
- de handhaving van het Limburgs Bevrijdingsmonument.

Daarentegen vonden sommige deelnemers van het A2-Buurtenplatform dat op het vlak van parkeren en de verkeersontsluiting in relatie tot de nieuwbouw van Albert Heijn en het verplaatsen van de bushalte betere oplossingen mogelijk waren.

De co-design sessies zijn door het bedrijfsleven als positieve informatiebijeenkomsten gezien en ze hebben niet de ervaring dat ze door hun aanwezigheid daar gebonden zijn aan het vervolg van het traject.

Over alle projecten in ontwikkeling is het A2-Buurtenplatform regelmatig geïnformeerd en konden vragen worden gesteld en suggesties worden gedaan. Projecten pasten doorgaans binnen de planologisch vastgestelde lijnen, waardoor de ruimte tot verandering beperkt was. De concrete invulling per project zal in de toekomst met elke betrokken buurt(en) worden geregeld.

De overall afstemming zal op initiatief van Projectdirecteur A2 Maastricht en Directeur Gebiedsontwikkeling Avenue2 met de vertegenwoordigers van de betrokken buurtplatforms Scharn, Wyckerpoort, Wittevrouwenveld, Heer en Nazareth worden geregeld.

Samenvattend kan ten aanzien van de gebiedsontwikkeling – op grond van de ervaringen tot 1 januari 2018 – worden gesteld dat:

- in een vroegtijdig stadium betrokken worden meer ruimte en kans op aanpassing brengt dan reageren na afronding plan of via een procedure;
- het A2-Buurtenplatform periodiek geïnformeerd is over plan en geldende kaders;
- opdrachtgever ruimhartig omgaat met informeren en inspreken over concrete plannen;
- de rechten van burgers ten volle worden gerespecteerd.

20-persoonsbank op Geusseltheuvel, ontworpen door Gertje Dormans en Rob van Avesaath, in gebruik op 21 februari 2018

Ad Lutters, Frans Laarmans, Jos Houben en Louis Prompers bij overdracht duurzame A2-bank.

VII.2 Duurzaamheid

Duurzaamheid heeft gedurende het gehele Project A2 Maastricht veel aandacht gekregen via eisen en wensen in het Ambitiedocument en eisen die op het vlak van milieu en cradle to cradle werden gesteld.

In de afrondende fase heeft het Project A2 Maastricht een extra duurzaamheidimpuls gekregen door het initiatief van het Projectbureau A2 Maastricht om opdrachtgevers in duurzaamheid te laten investeren. In 2016 stelden rijk, provincie en gemeente Maastricht elk een miljoen beschikbaar om die impuls vorm en inhoud te geven.

De ontwikkeling is gaande en richt zich op de Groene Loper, de verbinding met het centrum, de samenhang met de sociale opdracht in de wijken Nazareth, Limmel, Wittevrouwenveld en Wyckerpoort. Inmiddels worden mogelijkheden verkend en plannen ontwikkeld. Elementen daarvan zijn de boombogen en watertappunten op de Groene Loper en aandacht voor obesitas in de aanliggende wijken, samen met de Universiteit Maastricht.

Werkbezoek College Burgemeester en Wethouders op 26 september 2017.

De noodzaak om via mislukkingen/hardleersheid tot het huidig eindmodel te geraken. Taaiheid van bepaalde thema's, die sommige leden strijdensmoe maakten en soms tot vertrek leidden.

Voorbeelden:

- E-normen machinerieën.
- Tijdig informeren.
- Geluidscherm Amby.
- Fietsoversteekplaats Ambyerstraat-Noord.
- Hinder tijdens de bouw.
- Rotonde Scharnerweg.
- Voortuinen Oranjeplein.

“Het A2-Buurtenplatform is divers samengesteld. Je treft er globalisten aan en deelnemers die zaken in detail en zeer principieel benaderen. Deze deelnemers vertegenwoordigen formeel de burgers van hun wijken doch treden niet in de plaats van hen. De burgers behouden hun eigen positie. Wat wel zichtbaar is dat leden van het A2-Buurtenplatform kennelijk zoveel vertrouwen krijgen van hun achterbannen dat die daarnaast slechts incidenteel aan het proces deelnemen. Een zo - niet als collectief - functionerend buurtenplatform is voor de projectdirecteur een winstpunt, omdat hij daardoor zijn eigen strategie van resultaatgerichtheid en opereren met geduld kan praktiseren. Het is duidelijk dat het A2-Buurtenplatform en het A2-Bedrijvenplatform hun waarde hebben bewezen en dat functioneren door wederzijds begrip voor elkaars verantwoordelijkheden en karakter een samenwerking gedurende praktisch het hele project hebben bevorderd.”

Louis Prompers, Projectdirecteur A2 Maastricht

VIII EVALUATIE PARTICIPATIEMODEL

TEN BEHOEVE VAN KENNISOVERDRACHT

1 Participatie

Participatie is respect hebben voor elkaar: geen vechttraject, maar samenwerken op basis van vertrouwen. Nader ingevuld betekent dit:

- Neem participatie serieus: respect, budget, organisatie en proces, vul ruimhartig in binnen heldere grenzen. Indicatief is 1% van het bruto projectbudget een goede basis voor een degelijke participatie.
- Hoe vroeger betrokken, des te creatiever en overtuigender de deelname en inbreng. Hoe later je begint, des te meer wantrouwen wordt opgebouwd. Hoe verder in het plannings- en uitvoeringsproces, des te beperkter worden de keuzes: communiceer dat tijdig en permanent.
- Begin al met participatie in de fase van de Bestuursovereenkomst.
- De participatieladder laat meerdere stadia van betrokkenheid van de burger zien: van informatie krijgen tot zelf bepalen wat er gebeurt. Ben vanaf het begin duidelijk over de marges die er zijn, c.q. over wat te praten valt en over wat via procedures verworven moet worden. Vier de resultaten, die op macro- en microniveau gerealiseerd worden.
- Creëer beleids- en financiële ruimte om te kunnen onderhandelen binnen de contouren van het project. Stel reële doelen.
- Wees voorzichtig met het uitbreiden van het overlegplatform met vertegenwoordigers met duidelijk controversiële belangen.

2 Vastleggen spelregels: maak een blauwdruk voor toekomstige projecten

Organiseer participatie op basis van een overlegplatform onder leiding van een onafhankelijk voorzitter met leden uit buurten, die vertegenwoordigen, niet binden en met gedragsregels, vast te leggen in een protocol.

Een cultuur van openheid en vertrouwen is de sleutel tot succes. Zodra er op dat punt iets speelt op overleg- of persoonsniveau, ben er direct bij, maak het bespreekbaar, los het op. Investeer in de onderlinge relaties via organisatie, communicatie, proces en inhoud.

Organisaties als Rijkswaterstaat, gemeenten, provincies en bouwers zijn gebaat met een blauwdruk, waarin een kader voor het organiseren van communicatie en participatie is verwoord ten behoeve van overleg en onderhandeling bij de start van een project.

Meer in concreto gaat het dan onder meer om:

- **Vertegenwoordigende leden, komend uit bestaande buurtorganisaties**
Essentiële spelregel is dat de vertegenwoordigers van de buurten in de koepel de buurten vertegenwoordigen, maar niet binden. Iedereen behoudt de vrijheid om van zijn rechten in het proces gebruik te maken.
De aanwijzing van de leden gebeurt door de afzonderlijke buurtorganisaties.

“Was het nou echt leuk om Voorzitter van het A2-Buurtenplatform te zijn. Je bent toch een beleidsman, een opbouwer, geen inspreker of nee-zegger.

Ja, het was leuk, inspirerend en uitdagend, juist omdat het die andere kant van het project betrof. Niet de mee-bedenker en plannenmaker zijn, maar degene die geconfronteerd, geraakt, getroffen wordt door het project.

Het was ook leuk, omdat er wat te bereiken was. Daarvoor zijn meerdere partijen nodig: opdrachtgever, bouwer en burger, die elkaar respecteren als persoon en in hun rol, maar die elkaar ook aan de jas durven te gaan.

Op dat kruispunt van plannen maken en er kritisch naar kijken, samen met de buurten, die dubbeltaak sloot aan bij mijn rijke beleidservaring in een project waarin veel samenspraak en inspraak aan de orde was. Mijn verleden verschaftte me toegang, respect voor mijn inbreng, toegankelijkheid. Deed ik het dus allemaal goed. Nee, dat kan ook niet, omdat er valkuilen zijn. Ik noem als voorbeelden het vervallen in de rol van de beleidsadviseur, die te goed begrijpt wat de opdrachtgever wil en daardoor oog verliest voor de kijk van de burger. Verder het thema hoe om te gaan met verwijten dat je niet objectief bent, kiest voor een standpunt afwijkend van de burger. Dat steekt, maar via een zelf-biecht moet ik bekennen dat ik wel eens in die valkuilen ben gestapt. Het conflict met de werkgroep De Groene Loper had anders opgelost moeten worden. Daar waren meerderen voor nodig. Maar ik had als voorzitter een cruciale rol en had een oplossing moeten vinden.

- Twee instrumenten moeten in dit soort situaties explicieter worden ingezet:
- 1 De duur van het voorzitterschap. Is 15 jaar niet te lang, verstrijkt je houdbaarheidsdatum niet en zo nee, moet je dan toch niet desondanks wisselen.
 - 2 Periodieke evaluatie. Die is er wel 3 à 4 keer geweest op het niveau van platform en samenwerking, maar niet op het niveau van voorzitter en leden”.

Ad Lutters, Voorzitter A2-Buurtenplatform

“Het zou goed zijn het participatiemodel vast te leggen als een concept dat bij meerdere projecten herhaald zou kunnen worden. Maak een gezamenlijk concept voor de toekomst waar zowel opdrachtgevers als bouwers hun voordeel mee kunnen doen. Die voordelen liggen in de sfeer van de onderlinge relaties, de kosten van juridisch advies bij procedures en het minimaliseren van het aantal tegenstanders.

Bauke Lobbezoo, Directeur Infrastructuur Avenue2

“

Richt de procedure van aanwijzing zo in dat de communicatie tussen afgevaardigd lid en buurtplatform is verzekerd, ook als iemand van buiten het buurtplatform wordt afgevaardigd. Bepaal daarbij op voorhand een termijn voor lidmaatschap. Evalueer elkaars functioneren en geef de voorzitter en de projectorganisatie daarbij een rol. Evalueer ook regelmatig het functioneren van de voorzitter.

- **Onafhankelijk voorzitter**
De positie van de Voorzitter van het A2-Buurtenplatform is even aantrekkelijk als moeilijk. Hij is de voorman van de buurten, staat er namens hen en is tevens de bruggenbouwer tussen buurten en opdrachtgevers. Hij is onafhankelijk, tevens voorzitter van de overlegvergadering tussen A2-Buurtenplatform en Projectdirecteur A2 Maastricht/bouwer Avenue2 en onderhoudt vele contacten, zoals overleg met de Projectdirecteur, vooroverlegvergaderingen met Omgevingsmanagers, beleidsmedewerkers en anderen. Hij wordt benoemd op basis van een profiel via een procedure waarin leden een belangrijke stem hebben. Frequent contact en een directe en snelle ingang op alle niveaus zijn voorwaarden voor succes. Evaluatie van zijn functioneren op basis van het profiel is geboden. Geef daarin leden en projectorganisatie een rol.
- **Procesdocument/Protocol**
Het protocol bevat spel - en gedragsregels. Ze betreffen regels over benoeming, aanwijzing leden, beschikbaar instrumentarium (jaarplan, overlegvergadering, servicelijn, stewards, bilaterale overleggen, aanvullend onderzoek, infopunt schade) en vastleggen status van overlegplatform. Vertrouwen en respect vereisen zorgvuldig omgaan met verschillende rollen. Vooral regels omtrent conflictbeheersing in relatie met positie van leden, dubbelrollen, overleg of actie voeren zijn van belang. Dubbele petten of spelen op twee borden leidt snel tot vragen over hoe om te gaan met kennis uit platform, loyaliteit aan platform en protocol en dus tot spanningen, die voorkomen kunnen worden door vermijding of regulering. Het is verder verstandig ook te regelen wanneer en via welke procedure het buurtplatform voorstellen vanuit het project kan laten toetsen.

Belangrijke elementen van een blauwdruk participatie-organisatie.

- Typologie: overlegplatform, geen actiegroep.
- Wie is vertegenwoordigd in een buurtplatform: alleen buurten of ook bedrijven?
- Hoe worden doelgroepen gehoord?
- Wie wijst leden aan/is er een check op basis van een profiel?
- Profiel onafhankelijk voorzitter.
- Procedure benoeming: goede mix van inbreng projectorganisatie en burgers.
- Evaluatie, periodiek, van leden en voorzitter; betrokkenheid projectorganisatie daarbij.
- Spelregels ten aanzien van frequentie vergaderingen, voorzitterschap overlegvergadering, secretariaat, agendazaken, second opinion vragen enz.
- Gedragsregels mede op basis omgangsvormen, samenloop van belangen, dubbele petten, conflictbeheersing.
- Invulling van open informatievoorziening en vertrouwelijke omgang met die informatie.
- Budget in de vorm van kleine kas.

“

“Het resultaat telt. Als het behalen van het resultaat vraagt dat het proces wordt aangepast, extra geïnvesteerd moet worden in personen, geduld beoefend moet worden, dan is dat wat een projectdirecteur moet doen. Soms was het nodig om eerst tot 10 te tellen. Die benadering is ook leidend geweest in de verhouding die de projectdirecteur heeft opgebouwd met het A2-Buurtplatform en A2-Bedrijvenplatform”.

”

Louis Prompers, Projectdirecteur A2 Maastricht

“

“Nadat het werk is gegund aan een consortium/bouwer is het zaak om vanaf het allereerste begin de onderlinge relatie en de manier van omgaan met elkaar te bespreken en vast te leggen. Dat is in het Project A2 Maastricht ook gebeurd, waardoor de basishouding van de Projectdirecteur A2 Maastricht gedeeld kon worden met die van de bouwer en deze op elkaar konden worden afgestemd.

Essentiële onderdelen daarvan waren:

- vroegtijdige informatie;
- nakomen van afspraken;
- open houding ten opzichte van de inbreng van buurten en bedrijven;
- zoveel als mogelijk – ook organisatorisch gezien – samenwerken.

Een belangrijk element was verder dat vanaf de start intentioneel werd geregeld hoe om te gaan met tegenvallers, onderlinge conflicten en noodzakelijke afwijkingen van het plan. Door onder meer te bepalen dat ten gevolge van die punten nooit het werk zal worden stilgelegd, werd een basis geformuleerd om er altijd uit te komen en met elkaar te dealen. Het opnemen in het budget van het plan van een post ‘weerstandvermogen’ is daarbij gebleken essentieel te zijn”.

”

Bauke Lobbezoo, Directeur Infrastructuur Avenue2

3 Het resultaat telt: er zijn meerdere wegen daarnaar toe

Voor het Projectdirecteur A2 Maastricht geldt: het resultaat telt. Optimaliseer de weg er naar toe via communicatie, open en ruimhartig.

Bouw in de planfase aan een goede verhouding en vertrouwen door:

- Alle procedures correct te voeren.
- Extra's aan te bieden waar mogelijk in de vorm van voorinformatie, gesprekken bij aanbesteding en dergelijke.
- Duidelijk te zijn over wat kan en wat niet kan. Heb de doelen altijd scherp voor ogen en neem positie in vanuit het beoogde eindpunt.
- Een gentlemen agreement te sluiten in ruil voor het afzien van beroep tegen een overheidsbesluit.

4 Projectorganisatie en opdrachtgevers

De persoon van de Projectdirecteur: deze spreekt namens de opdrachtgevers, met één stem dus en zijn houding in het totale proces is cruciaal voor goede verhoudingen, resultaatgerichte gesprekken en onderling vertrouwen. Zijn profiel moet mede afgestemd zijn op de beoogde participatie. De Projectdirecteur moet open zijn, communicatief, niet op 'breken' maar op binden gericht en hij moet een grote portie geduld hebben. Daarvan afgeleid geldt dat mede voor beleidsmedewerkers, omgevingsmanagers en communicatiemedewerkers, wier profiel door de Projectdirecteur wordt bepaald.

Hij zorgt verder voor een optimale samenwerking tussen projectorganisatie en bouwer. Het beschikbaar stellen van het budget voor communicatie en participatie is daar onderdeel van. Dat geldt ook voor het weerstandsbudget.

5 De bouwer

De bouwer komt pas midden in het proces aan tafel. Het plan is in een jarenlange procedure voorbereid en definitief geworden en via de aanbesteding kiest de bouwer mede positie ten aanzien van de vervolgaanpak. Er is burgers alles aan gelegen om met die nieuwe partner aan tafel een goede relatie op te bouwen. Daarvoor is een aantal spelregels essentieel gebleken:

- De aanbestedingsvorm: zie onder 6.
- De bereidheid om vanaf het begin communicatie en participatie eenduidig voor de burgers te organiseren, onder andere door de communicatieafdelingen van projectorganisatie en bouwer samen te voegen.
- Het leveren van een omgevingsmanager.
- De afspraak met de projectorganisatie dat zich voordoende problemen altijd worden opgelost en burgers niet het slachtoffer worden van conflicten tussen opdrachtgever en bouwer.
- Het beschikbaar stellen van een weerstandsbudget om tegenvallers te kunnen opvangen, wensen van burgers te kunnen honoreren, flexibiliteit in te bouwen.
- De aandacht van de bouwer voor de buurten waardoor het werk wordt aangelegd, aandacht voor bewoners, begeleiden van de hinder via verzachtende maatregelen, opbouwen goede band.

“

“Design & construct aanpak is complex voor de burger. De design & construct aanpak heeft gevolgen voor het slagen van dit participatiemodel. Het model heeft gevolgen voor de relatie tussen opdrachtgever en bouwer. Het feit dat het project een ontwerp van de bouwer is, leidt er toe dat onderhandelen een andere uitkomst geeft als bij een aanbesteding waarbij de opdrachtgever een bestek maakt. Daar komt bij dat het risico bij de bouwer ligt en dat vergt op momenten een afstemming met de opdrachtgever als het risico te groot wordt. Voor de participanten, de burgers is dit concept complexer omdat in een design & construct aanpak de bouwer binnen het contract ruimte heeft om te detailleren en uit te werken. Juist voor die onderdelen is dan het A2-Buurtenplatform/A2-Bedrijvenplatform zijn aanspreekpunt. Praten met vertegenwoordigers van de bevolking behoort niet direct tot de core business van de bouw”.

“

Louis Prompers, Projectdirecteur A2 Maastricht

“

Door de instemming van het Projectbureau A2 Maastricht en de bouwer met onze wensen omtrent de bereikbaarheid en eerdere aanleg kruising A2/A79 ontstond er vanaf het begin een grote goodwill bij het A2-Bedrijvenplatform. De betrokkenheid van bedrijven en buurten bij de aanbestedingsfase, heel bijzonder ten opzichte van het gebruik in deze, heeft zo zijn rendement opgeleverd. Die sfeer heeft het verdere project en de onderlinge samenwerking mede bepaald. Die voorbeelden kunnen in participatietermen (de ladder) dan ook als vormen van vergaande inbreng in de vorm van be-oordelen en besluiten worden gezien. Zonder de inbreng van het A2-Bedrijvenplatform zouden zij niet gerealiseerd zijn.

“

Frans Koelman, Voorzitter A2-Bedrijvenplatform

Het A2-Bedrijvenplatform kijkt met grote tevredenheid terug op de bijdrage die het platform heeft kunnen leveren en de keuze van het concept, de periode tijdens de bouw en de uiteindelijke uitkomst. Met name het overnemen van het voorstel inzake vervroeging van de ontsluiting van de Beatrixhaven en het geschikt maken van alle tunnelbuizen voor vervoer gevaarlijke stoffen hebben veel goodwill bij de aanwezige vertegenwoordigers van de bedrijven gecreëerd waardoor ook voor het vervolgtraject een klimaat van openheid en begrip is ontstaan. Vanuit dat perspectief wordt dan ook niet gemord over punten die niet zijn overgenomen.

Het A2-Buurtenplatform staat eveneens positief tegenover proces en resultaat, maar plaatst tegelijk enkele kanttekeningen die met name te maken hebben met de taaiheid van enkele onderwerpen.

6 De aanbestedingsvorm

Het design & construct model: de wijze van ontwerpen heeft de buurten de kans gegeven om al in een vroeg stadium de buurtideeën bij de ontwerpers neer te leggen. Het feit dat het A2-Buurtenplatform de gelegenheid kreeg om met de drie consortia te spreken en later met de bouwer Avenue2 heeft aan de goede relatie, maar vooral ook aan de inhoud van het plan en de uitvoering daarvan een enorme positieve impuls gegeven.

De aanbestedingsvorm bepaalt mede hoe de participatie kan worden ingevuld. Design & construct is complex:

- Voor de bouwer omdat meer ruimte ook grotere verantwoordelijkheid met zich brengt.
- Voor de buurten en bedrijven, omdat zij moeten wennen aan een ‘tegenspeler’, niet zijnde de overheid, met zijn eigen cultuur.

Als problemen zich voordoen: signaleer ze snel en doe er wat mee.

7 Leer van wat niet goed loopt, vier de successen

Kern van het succes is de match van sleutelfiguren (projectdirecteur, bouwer, voorzitters buurten- en bedrijvenplatform). Blijft staan dat zaken niet altijd lukken, processen vastlopen, meningen verschillen. Ze springen in het oog, terwijl veel meer succesvol is. Een succesvol project leidt niet alleen bij de opdrachtgever en bouwer tot tevredenheid en trots, maar ook bij burgers en bedrijven.

Een valkuil is het focussen op vaak kleine irritaties, die gemakkelijk te verhelpen zijn en die het zicht weghouden van de grote successen.

Leerpunten:

- Door de buurten Vroendaal, Eyldergaard en De Heeg aan tafel te noden zette A2-Buurtenplatform zich met verdeeld advies buiten spel in de fase dat keuze uit 9 MER-varianten gekozen moest worden.
- Als onderlinge spanningen niet uitgepraat worden en opgelost, blijft zo’n thema als een donkere wolk boven het project hangen.
- Manage de te verwachten taaie thema’s als tijdig informeren en nakomen van gemaakte afspraken.
- Voorkom dat conflicten of teleurstellingen er toe leiden dat leden uitstappen.
- Bewaak dat het totaalbeeld van het project (de uitstraling) in balans is: laat kleine irritaties de successen niet overschaduwen, maar verbloem ze ook niet.

Successen om te vieren:

- De keuze voor Avenue2, overeenkomstig de voorkeur van het A2-Buurtenplatform.
- Het nagenoeg geheel vertalen van de wensen van A2-Buurtenplatform in uiteindelijk gekozen model.
- De overgang van planvorming naar uitvoering met inzet van extra organisatie- en communicatiemiddelen: jaarplan, Servicelijn Maastricht-Oost, koppeling communicatieafdelingen Projectbureau A2 Maastricht en Avenue2 bij start uitvoering. Motto: alle informatie is beschikbaar, tenzij er goede redenen zijn om die niet te geven (veiligheid, concurrentie).
- Werken met een jaarplan. Als er één halsstarrig thema is, dan is het wel de tijdige agendering van onderwerpen en de uitvoering van genomen besluiten en gemaakte afspraken. Een door de Voorzitter opgestelde en bewaakte agenda op basis van een (meer)jarenplanning geeft garantie voor tijdige agendering, bespreking en bewaking uitvoering en is derhalve een must.

Resultaten: wat hebben bedrijven en buurten via A2 platforms bereikt?

Algemeen

De goede sfeer, het onderling vertrouwen, de vergaderorde en het beantwoorden van zeer vele vragen, die voortvloeiden uit het volgen van het werk, zoals bebording, modellenbeoordeling, hinder bouwverkeer, faciliteiten tijdens de bouw, klachtenafhandeling via Servicelijn Maastricht-Oost en melding schade via Onafhankelijk Infopunt Schade A2 Maastricht.

Amby

- Geluidscherm en afschermende beplanting
- Fietsoversteekplaats Ambyerstraat Noord
- Verkeersmodellen en realiteit: honorering verzoek second opinion

Wyckerpoort

- Modellen en realiteit: honorering verzoek second opinion
- Sluipverkeer
- Vrachtverkeer
- Verbindingen Wyckerpoort – Wittevrouwenveld en Wyckerpoort - Nazareth
- Oost-west verbindingen Groene Loper
- Van parklaan in het groen naar groenstructuur met wegen voor lokaal verkeer
- Fiets-/voetgangersbruggen eerder aangelegd

Scharn

- Proces van verwijderen en terugbouwen voortuintjes Oranjeplein
- Parkeeraccommodaties bij Leeuwenborgh
- Centrum Maastricht-Oost
- Initiatief klankbordgroep beide parken
- Oost-west verbindingen Groene Loper
- Van parklaan in het groen naar groenstructuur met wegen voor lokaal verkeer

- Communicatie is de sleutel. Het is zaak bij elke aanbestedingsvorm de spelregels voor communicatie tussen uitvoerder en burgers precies vast te leggen, inclusief de daarbij behorende procedures en verantwoordelijkheden.
- Tegenover de bereidheid van het Projectbureau A2 Maastricht en de bouwer Avenue2 om de buurten optimaal tegemoet te komen, stond de houding van het A2-Buurten- en Bedrijvenplatform om op basis van overleg en argumentatie ook niet welgevallige resultaten te accepteren. Daardoor was het niet acceptabel om na een gezamenlijke conclusie te blijven doorzeuren of na het binnenhalen van het resultaat opnieuw te beginnen om nog meer te bereiken.
- Aanreiken van ondersteuning bij schade (planschade en nadeelcompensatie) aan bewoners levert goodwill op en neemt na verloop van de eerste jaren ook de onzekerheid weg met betrekking tot het al dan niet kansrijk zijn van een claim.
- Creatieve oplossingen. Als de verhoudingen goed zijn en de relatie al een enkele keer is beproefd in de praktijk van het project, dan blijken ook creatieve oplossingen mogelijk te zijn en dientengevolge mooie resultaten. Een voorbeeld is het gentlemen agreement, gesloten teneinde een beroepsgang naar de Raad van State te vermijden door afspraken te maken over de inspanningsverplichting van opdrachtgever met betrekking tot een concreet aantal ter discussie staande onderwerpen. Een tweede voorbeeld is het weerstand-/weerbaarheidsbudget dat als smeerolie in het project functioneerde.

8 Waar is het resultaat/succes aan te danken?

Het gaat uiteindelijk vooral om de personen, die gezamenlijk de coherente context schiepen en vervolgens samen met alle relevante partijen een sfeer creëerden waardoor het project als een gezamenlijke verantwoordelijkheid werd gezien en gevoeld. De clou is stakeholders tot shareholders te maken of opdrachtgevers zo te interesseren en te doen meeleven dat zij het project een warm hart toedragen en er een optimum van willen maken door er in te investeren.

Kortom: het succes is te danken aan allen die meegewerkt hebben. Deze stelling lijkt een open deur, maar is betekenisvoller dan het wellicht in eerste instantie wat plichtmatig klinkt.

De spelers waren:

- 1 De Projectdirecteur A2 Maastricht, die namens de 4 opdrachtgevers Rijkswaterstaat, Provincie Limburg, Gemeenten Maastricht en Meerssen het project leidde. Zijn stelling dat het resultaat telt en dat de weg er naar toe vele bochten/hindernissen kan hebben, was bepalend.
- 2 Het A2-Buurtenplatform en haar onafhankelijk Voorzitter, divers samengesteld, bleef altijd gericht op de 6 doelen van het project (het verbeteren van de doorstroming, het vergroten van de bereikbaarheid en leefbaarheid, het verbeteren van de verkeersveiligheid, het opheffen van de barrièrewerking tussen de buurten Wittevrouwenveld, Scharn en Wyckerpoort en de stedelijke vernieuwing).
- 3 Leden die ieder afzonderlijk contacten met hun buurtplatform hielden, draagvlak organiseerden en zo een algemeen wij-gevoel van betrokkenheid creëerden.
- 4 De bouwer was vanaf de start bereid organisatorisch samen te werken met Projectbureau A2 Maastricht en erkende vanaf de start het A2-Buurtenplatform en A2-Bedrijvenplatform volmondig.
- 5 De bouwer Avenue2 en het Projectbureau A2 Maastricht hebben ieder een Omgevingsmanager geleverd, die het Manager Communicatie opvolgden en altijd bereid waren om aan tafel te komen, toelichtingen te geven, kritiek te aanhoren.

Resultaten: wat hebben bedrijven en buurten via A2 platforms bereikt?

A2-Bedrijvenplatform

- Garanderen bereikbaarheid tijdens de bouw en erna
- 2 jaar vervroeging knooppunt A2/A79 en eerdere afrit Beatrixhaven
- Geschikt maken alle tunnelbuizen voor vervoer gevaarlijke stoffen

Nazareth

- Severentunnel, moment van verbreden, aankleding
- Afstand zaagandflats tot nieuwe A2
- Trappen ter weerszijden Groene Loper bij viaduct voetgangers/fietsers over A2, 'de Wielerbaan'
- Inrichting Johnstontunnel voor voetgangers/fietsers
- Verbinding Limmel-Nazareth onder spoor

Wittevrouwenveld

- Uitkijkpost Bauduinstraat
- E-normen werkverkeer
- Centrum Maastricht-Oost (Albert Heijn, Gemeenteflat, parkeren)
- Van parklaan in het groen naar groenstructuur met wegen voor lokaal verkeer
- Oost-west verbindingen Groene Loper

Heer

- Sibematunnel voor fietsverkeer i.p.v. ingrijpende oplossing Adelbert van Scharnlaan
- Aandacht voor woonbuurt Zuid Molukkers
- Verlenging termijn voetgangersbrug
- Behoud veldkruis Sint Josephstraat

Ze vonden het niet altijd redelijk, maar bleven werken aan een goed product en goede contacten.

- 6 De beleidsmedewerkers van Projectbureau A2 Maastricht, gemeente en bouwer die vele malen aan tafel zijn gekomen om uit te leggen, mee te denken, kritische vragen te krijgen, teleurstelling achter te laten omdat iets niet kon of gewild werd.

Het vierspan van projectdirecteur, bouwer, platforms en communicatoren, allen met hun achterbannen zijn verantwoordelijk voor dit mooie resultaat. Dat komt omdat zij het einddoel deelden, respect hadden voor elkaar, elkaar openhartig hun mening konden geven, bereid waren te accepteren als partijen het niet eens konden worden en bereid waren open te zijn, veel informatie te geven en daar vertrouwensvol mee om te gaan.

Het gezamenlijk organiseren van communicatie en informatie, de basisafpraak dat conflicten nooit op de spits zullen worden gedreven en het beschikbaar hebben van een weerstandsvermogen om in aangewezen gevallen ook in financiële zin oplossingen te bieden, droegen in belangrijke mate bij aan dat succes.

Of in een volzin:

Het wederzijds succes van de participatie bij het Project A2 Maastricht wordt bepaald door:

- De uitdaging van het project.
- De personen die het deden: projectdirecteur, bouwer, platforms en ondersteunenden.
- De communicatiefaciliteiten.
- Het met behulp daarvan interesseren van de bevolking.
- Het A2-Buurtenplatform met onafhankelijk Voorzitter en vertegenwoordigende leden, die niet binden.
- Het A2-Bedrijvenplatform.
- Het vierspan van de successen.

9 Evalueer regelmatig: personen/relaties, proces en inhoud

Over het algemeen werden irritaties of verschillen van opvatting direct uitgesproken en opgelost. Bij de start in 2004 is in een protocol doel en werkwijze vastgelegd. Dat was de leidraad van handelen. Vijf maal is nadrukkelijk geëvalueerd:

- Bij de start van de uitvoering in 2010-2011.
- In combinatie met de Dag van de Dialoog in 2013-2014.
- Bij afbakening van de taak van het A2-Buurtenplatform ten opzichte van stedelijke ontwikkeling rond A2.
- Als instrument van conflictbeheersing in 2015.
- De eindevaluatie als opstap naar de gebiedsontwikkeling.

Een element van evaluatie is ook de manier waarop de omgeving van het project reageert. Op vele momenten is gebleken en blijkt nog dat zowel degenen die veel hinder hebben ondervonden als bewoners van de stad, passanten en toeristen zich positief en lovend uitlaten over proces en resultaat. Daardoor kan gesteld worden dat het Project A2 Maastricht, stadsbreed een positief tot enthousiast onthaal heeft gekregen en krijgt.

Dank aan alle leden van het
A2-Buurtenplatform en het
A2-Bedrijvenplatform voor
hun waardevolle,
volhardende en permanente
inbreng gedurende de jaren
2003 - 2018

10 Gebiedsontwikkeling/duurzaamheid

Nog twee belangrijke opdrachten ter invulling staan open: de barrièrewerking van voorheen niet alleen fysiek via oost-west verbindingen slechten, maar ook de sociale cohesie tussen de buurten via voorzieningen en contacten realiseren.

Mede voor dat doel, maar ook als doel op zich moet via de gebiedsontwikkeling de stedelijke vernieuwing in Maastricht en in de A2 zone invulling krijgen. De eerste stappen zijn in uitvoering, met name rond Konings- en Oranjepark, maar de lege plekken langs de Groene Loper moeten nog verdere invulling krijgen.

Buurten en bedrijven zullen via participatie per project en overall overleg met de betrokken buurten Nazareth, Wittevrouwenveld, Wyckerpoort, Scharn en Heer betrokken worden. Een tweede openstaande opdracht is verdere verduurzaming van het project.

Afrondend: de ingrijpende verandering van het Project A2 Maastricht heeft Maastricht-Oost geheel door de wijken weer met elkaar te verbinden en het hinderlijke verkeer onder de grond te brengen. Dit resultaat moet gevierd worden, met name ook door de burgers en bedrijven die zich nauw betrokken hebben gevoeld en aanmerkelijke verbeteringen in de ontwerpen hebben kunnen realiseren. Niets is mooier dan met voldoening kunnen terugkijken op zo'n proces.

Maastricht, maart 2018

Ad Lutters

AAN de Directeur van het Projectbureau A2, de heer Prompers

Nu het project verkeerssysteem A2 Maastricht en de aanleg van de Parklaan ten einde loopt, zal het A2 buurtenplatform haar werkzaamheden eindigen. Het A2 buurtenplatform wil de ruim 15 jarige samenwerking afronden met een kort document. Het is immers zo dat de gekozen vorm van participatie rond het project bijzonder is in de wijze van organisatie en de manier van opbouwen van onderling vertrouwen. Die beide aspecten hebben het mogelijk gemaakt om op een succesvolle wijze samen te werken. Voor het A2 buurtenplatform geldt dat het door die manier van gepositioneerd worden met tevredenheid kan terugkijken op de resultaten die door die werkwijze en de relatie gerealiseerd konden worden. Vroegtijdige communicatie, opbouwen van vertrouwen en het positioneren van een onafhankelijke voorzitter zijn dan sleutelwoorden.

Wij gaan hier niet het hele project evalueren, maar het A2 buurtenplatform ziet als bijzondere aspecten de volgende punten:

- 1 Het betrokken worden bij het opstellen van het Programma van Eisen en de aanbesteding en het vertaald zien van onze wensen in het eindplan.
- 2 Het geïnformeerd worden in een stadium dat de opdrachtgevers/ bestuurders nog niet waren geïnformeerd, waardoor in een vroegtijdig stadium aanpassingen mogelijk bleken.
- 3 Het met gezamenlijke inspanning handhaven van het profiel van een overlegvorm en het adequaat reageren op momenten dat de neiging tot actie voeren om de hoek kwam kijken.
- 4 Het rijke palet aan faciliterende voorzieningen zoals de overlegvergadering, het jaarplan, de servicelijn, het informatiepunt Schade en dergelijke.
- 5 Het minimaliseren van de hinder voor burgers, buurten en stad.
- 6 Het door onze inbreng aanpassen van het plan en inspelen op onze suggesties tijdens de uitvoering, groot en klein.
- 7 Het laten van ruimte voor onenigheid en het bespreekbaar maken van de meningsverschillen.
- 8 Het zich blijven inspannen om de onvrede met name op het vlak van afspraken maken en nakomen en betrokken worden weg te nemen.

De manier waarop de bevolking is betrokken bij de realisering van tunnel, kunstwerken, aansluitingen, Groene Loper, natuurinvullingen enz. is niet alleen voor dit project van belang geweest. Het zet ook een trend die bij nieuwe projecten vervolg krijgt. Dat is al zo bij het A2VK (het verbredingsproject A2 tussen 't Vonderen en Kerensheide), maar ook het vervolgproject Stad en Spoor laat dat zien.

Bij de uitvoering van projecten als deze moeten uiteraard de nodige hobbels worden genomen, verloopt niet alles zoals gewenst. Het A2 buurtenplatform had mede tot taak daarop te wijzen. Vanuit dat perspectief zijn als verbeterpunten aan te wijzen het beheersen van de dynamiek van de uitvoering en het volgens planning/afspraken maken van het werk., alsmede de daaruit voortvloeiende en op te lossen praktische uitvoeringspunten.

Verder de inrichting van het proces tijdens de bouw vanaf het eerste idee tot planvorming, waarin lijnen worden uitgezet en de onderlinge verhoudingen worden bepaald (protocol e.d.) tot en met de noodzakelijke aanpassingen gedurende de bouw.

Slotsom is dat het A2 buurtenplatform met tevredenheid en instemming oordeelt over de wijze waarop de burgers rechtstreeks en via het A2 buurtenplatform zijn betrokken. De deelnemers van het A2 buurtenplatform zijn blij en trots dat zij aan zo'n project hebben kunnen meewerken met het inmiddels gerealiseerde resultaat. Wij kunnen dat zeggen omdat wij in dit project als A2 buurtenplatform:

- een goede positie hebben weten te realiseren;
- een onderlinge relatie van vertrouwen hebben kunnen opbouwen die ertoe deed, waardoor we steeds in gesprek bleven;
- aanpassingen hebben weten te bereiken die het nieuwe verkeerssysteem goed doen.

Ad Lutters, Voorzitter/23 januari 2018

COLOFON

Tekst	Ad Lutters met medewerking Nicole Voorjans
Kaarten	Projectbureau A2 Maastricht
Foto's	Fred Berghmans, Laurens Bouvrie, Peter Burlet, Math van Heusden, Bert Janssen, Ad Lutters, Aron Nijs, Paul Rutten
Lay-out	Ben Theunissen, Grafisquad.nl
Drukwerk	Drukkerij Comar

